Ժ. ՏԱՐԻ 2940 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 11 ՏՐԷ 4386 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1893 23 ՃԷՄԱԶԻԷԼ ԷՎՎԷԼ 1311 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal **AREVELK**
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible] 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան » [illegible] 56
» » Վեցամսեայ » 28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծախքն [illegible] Ղրուշ 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅՄ. 19/1 ԴԵԿՏ. 1893

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԻՏԱԼԻԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

[ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԹԱՅՄԶ»Ի, ՆՈՅՄ. 25 Ի.]

Ինչպէս կը գուշակուէր, Ճոլիդդիի դահլիճը կանգուն չմնաց իտալեան Խորհրդարանին գումարումէն ետքն։ Անկման պարագաները պատուաբեր չեն։ Պանքա Ռոմանայի և պանքատմս հանող միւս Պանքայից գայթակղութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն իւր տեղեկագրով քննադատած է վարչապետին ընթացքը։ Նախարարութիւնն հրաժարեցաւ։ Երբ Պ. Ճոլիդդի ծանոյց հրաժարականն, աղմկալի տեսարան մը տեղի ունեցաւ Ժողովոյն մէջ, արմատականք բողոք բարձին, գանգատելով թէ Պանքայից գայթակղութեան վրայ Նախորդ Նստին մէջ վիճաբանութիւնը խեղդուած է։ Անվայել բանակռիւէ մը ետքը Նիստը դադրեցաւ։ Պ. Ճոլիդդի կ'ըսէ իւր թշնամիներուն թէ ո՛չ իսկ իւր կօշկին վրայ ցեխ նետել կրնան։ Իտալիոյ պատւոյն համար կը յուսանք որ այս խօսք ճիշդ կ'ելնէ։ Յայտնի է սակայն թէ կան բաներ զորս պէտք է բացատրել։ Յանձնաժողովն ստուգեր է թէ Պ. Ճոլիդդիի ընտրական նպատակաւ Պանքա Ռոմանայէ դրամ առած ըլլալն հաստատուած չէ, և ապացոյց չկայ թէ Պ. Թանլոնկոյի տունէն անյայտացած օրինական պաշտօնագիրները կառավարական պաշտօնեայք գողցած ըլլան։ Բայց յանձնաժողովը ցաւ կը յայտնէ որ Նախարարապետը, Պանքա Ռոմանայի կացութեան վրայ Պ. Պիաճինիի տեղեկագիրը տեսնելէն ետքն ալ, Պ. Թանլոնկոյի նման արատաւոր մարդ մը Ծերակոյտի անդամ անուանել տուած է։ Երբ այս անուանում տեղի ունեցաւ, Պանքա Ռոմանայի դէմ զրոյցներն այնքան սաստկացած և ընդհանրացած էին արդէն որ անուանումն հանրային կարծեաց դէմ թշնամանք երեւցաւ։ Եւ որովհետեւ անուանել տուող նախարարն ինք Պանքա Ռոմանայի կացութեան վրայ մատուցեալ տեղեկագրոյն ծանօթ էր իւր պաշտօնական դիրքին բերմամբ, բնական էր որ կասկածներ ծագէին նոյն ինքն վարչապետին ընթացքին վրայ։ Յանձնաժողովը գտեր է նաեւ որ եպերելի յարաբերութիւնք կային մի կողմէ քանի մը պետական պաշտօնատարաց ու լրագրապետաց և միւս կողմէ Պանքա Ռոմանայի միջեւ։ Ստուգեր է որ նախարարական խորհրդական մը միջամուխ եղած է այս աղտոտ գործին։ Թէպէտ Պ. Ճոլիդդիի պաշտօնակիցն, երկրագործական նախարար Պ. Լաքավա, հնչուն դրամ ընդունած չէ ընտրական նպատակաւ, բայց անհատի մը թուղթերը գիղչելու համար Պանքային յանձնարարութիւն ընելով, կաշառքի քիչ մը թեթեւ տեսակը գործած է։ Անկարելի էր որ Նախարարութիւն մը կանգուն մնար՝ իւր անդամոց պարկեշտութիւնն այսքան ծանրապէս հարուածող տեղեկագիրէ մը ետքը, զոր պատրաստող յանձնաժողովը նախարարութեան անհամակիր տարրերէ կազմուած չէր ապաքէն։ Պ. Ճոլիդդի և պաշտօնակիցք կարելի է որ իրենց դէմ ուղղեալ ամբաստանութեանց կատարեալ հերքում տան։ Բայց մինչեւ որ իրենք զիրենք արդարացնեն, չեն կրնար մեծ Տէրութեան մը գործերը կառավարել։

* *

Թէեւ ցաւալի է որ Ճոլիդդիի դահլիճին անկման անմիջական պատճառն այսչափ գձուձ և անպատիւ դէպք մը եղած է, բայց Իտալիոյ բարեկամք պէտք չէ ցաւին այս դէպքին համար։ Ճոլիդդիի դահլիճն ի վաղուց կորուսած էր հասարակաց համարումը։ Տկարութեան և ապիկարութեան մասին կրնար հաւասարիլ միայն Ռուտինիի մարքիզին նախարարութեան, և իրեն վերագրուած պակասութիւնք տկարութիւն և ապիկարութիւն չէին միայն։ Յայտնի համարձակ կ'ըսուէր թէ երկրին հիմնական և սահմանադրական սկզբունքները խախտելու վրայ է։ Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ մեծամասնութիւն ունենալու համար այս նախարարք կը վստահէին պաշտօնեաներու հօծ մարմնոյ մը որք անդամ են Ժողովոյն։ Երբ նախարարական երեսփոխաններու ընտրութեան ապօրինութիւնն յայտնուէր, այդ մեծամասնութիւն անիրաւ որոշմամբ մը կը փութար վաւերացնել իբրեւ օրինաւոր։ Դատական կաշառակերութեան, կողմնակցութեան և սպասարկութեան զրոյցք կը հրատարակուէին։ Ծերակոյտն, որ ընդ երկար հանդիսացած էր զօրեղագոյն պատուար մաքուր և առողջ վարչութեան, այլազան տարրերով կը լեցուէր, և երկիւղալի յաճախութեամբ մը, սոսկ հրամանագրերով կը հաստատուէին այն ծրագիրք որոց համար Ժողովոյ վաւերացումն օրինական պէտք մ'էր։ Բայց ամենէն աւելի գանձային գրութեան յարաճուն շփոթութիւնն ամենամեծ հարուածն եղաւ դահլիճին դէմ, երբ զիտուեցաւ որ անկարող էր վճռական բան մ'ընել՝ կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։ Ռուտինիի դահլիճին մէջ քանի մը ամիս ելմտական նախարարի պաշտօն վարած Պ. Գոլոմպօ այս օրերս ի Միլան ճառախօսելով, յայտնեց ելմտական կացութեան ծանրութիւնն, և ցոյց տուաւ բարեկարգութեան կերպն, եթէ զօրեղ և կարող մարդ մը գտնուի որ ձեռք զարնէ բարեկարգութեան։ Պ. Գոլոմպօ, որոյ ելմտագէտի ճարտարութիւնն իւր երկրին սահմաններէն դուրս ալ ճանչուած է, առաջիկայ տասն տարիներու իւրաքանչիւրին համար ելմտացոյցին բացը կը հաշուէ 140էն 150 (իտալեան թուղթ) Փր., ենթադրելով որ կառավարական հասոյթք այժմեան չափ մնան և Պետութիւնն հաւատարմապէս վճարէ իւր պարտքեր։ Այս հաշուոյ մէջ են գանձատոմսերու տարուէ տարի վճարումն և նոր երկաթուղիներու շինութեան համար ամեն տարի 30 միլիոն Փր. ի յատկացումը։ Նաեւ 100 միլիոն Փր. ի անհրաժեշտ պէտք կայ երկաթուղիներու նորոգութեան և յարակից ծախքերու համար, և գումար մ'ալ պէտք է վճարել երկաթուղւոյ պաշտօնէից հանգստեան արկղ որ 50 միլիոն Փր. ի բաց մը կը ցուցնէ։ Այս խորհրդածութեամբք, Պ. Գոլոմպօ տարեկան բացը միջին հաշուով 160 միլիոն Փր. կը գտնէ։ Չըսեր թէ կարող է ցուցնել այնպիսի միջոց մը որով այս բաց անմիջապէս գոցուի։ Տարեկան 30 միլիոն Փր. ի երկաթուղւոյ պարտատոմս հանել և հանգստեան թոշակի գրութիւնը վերակազմել պէտք է կ'ըսէ, և ասկէ անդին՝ բացը գոցելու համար կ'ապաւինի խնայութեանց։ Կը կարծէ թէ 20 միլիոն Փր. կրնայ խնայուիլ վարչական ծախքերէ, 10 միլիոն ալ Իտալիոյ 21 Համալսարանաց կէսը ջնջելով, բառնալով նաեւ բարձրագոյն դաստիարակութեան ձրի դրութիւնը։ (Նախակրթութիւնը միայն ձրի ընելու դրութիւնն ընդհանուր է։) Երկաթուղւոյ երկրորդական գծերն աւելի խնայողաբար մատակարարելով, կը յուսայ վեց միլիոն Փր. եւս շահեցնել Գանձուն։ Բայց ամենէն աւելի կը վստահի 30 միլիոն Փր. ի զեղչի մը, զոր կ'առաջարկէ կատարել զինուորական ծախուց մասին։ Կը յայտարարէ թէ այս խնայութիւն կարելի է առանց զինուորական ոյժը տկարացնելու։ Այսպէս ըլլայ թէ ոչ, Իտալիոյ բարեկամք և դաշնակիցք պիտի խոստովանին թէ Իտալիոյ գանձային դրութիւնը կարգի դնելու համար զինուորական ծախքերէն մաս մը բան կրճատել մեծ զոհողութիւն մը չէ։ Պ. Գոլոմպոյի ծրագրով տակաւին 20—30 միլիոն Փր. բաց կը մնայ։ Բայց կը յուսայ որ այդ չափն ալ կրնայ կարգադրուիլ՝ շնորհիւ երկրին տնտեսական ոյժերուն տակաւ զարգացման։

Վերջերս առաջարկուած էր եկամտի վրայ աստիճանաբար բարձրացող տուրք մը հաստատել, և նմանապէս աստիճանաբար բարձրացող տուրք մը ժառանգութեանց վրայ։ Այս խորհուրդները կը մերժէ Պ. Գոլոմպօ։ Բայց իւր ծրագրին ալ ուրիշներ պիտի հակառակին, և զօրաւոր բնաւորութեան տէր քաղաքագէտ մը պէտք է գայ ի գործ դնելու։ Իտալիոյ մեծագոյն պէտքն է այժմ ուժեղ ձեռք մը կառավարական նաւուն խելաց կողմն, և այս պահուս Իտալացիք իրենք եւս կը զգան այս պէտք։ Թէպէտ տուրքերը, մանաւանդ տեղային տուրքերը, ծանր են Իտալիոյ մէջ, բայց չեն այնքան ծանր որ ի բնէ հարուստ երկիր մը անկարող ըլլայ տանիլ․ բանն այն է որ բեռն հաւասարապէս բաշխուի, տուրքերն ամբողջ վճարուին, և շիտակ Տէրութեան գանձը մտնեն։ Տասն տարիէ ի վեր նոր տուրք չէ դրուած Իտալիոյ մէջ, և կ'ըսուի թէ Իտալիոյ հարստութիւնը կ'աճի տարուէ տարի մէկ միլիառ Փր.։ Քանի մը շաբաթէ ի վեր առողջարար յուզում մը կ'երեւի իտալեան հանրային կարծեաց մէջ։ Ամեն կողմէ կը ճանչուի թէ վտանգ մը կայ, (անանկութեան վտանգ ըսել կ'ուզէ,) և ընդհանուր պատրաստակամութիւն կը ցուցուի վտանգին դէմ դնելու։ Կը մնայ տեսնել թէ այս զգացում այնքան երկարատեւ պիտի ըլլա՞յ որ գործնական պտուղ կարենայ տալ։ Իտալիա, եթէ ոգւով ի բուն գործի ձեռնարկել կ'ուզէ, պէտք է նախ և առաջ հաստատամիտ և ձեռնհաս վարչագէտ մը դնէ ի գլուխ իւր վարչութեան։ Երկրորդ ձեռնարկը պէտք է ըլլայ՝ նեցուկ ըլլալ վարչապետին որպէս զի կարենայ արմատախիլ ընել տեղային խարդախութեանց փտախտն որ կը սպառնայ իտալեան հանրային ոգին բնաջինջ ընել։ Մեր Հռոմայ թղթակից կ'ըսէ թէ իրենց դժուարութեանց մէջ ամեն անկեղծ Իտալացւոց աչքերը բնազդօրէն կը դառնան դէպ ի Պ. Գրիսբի։ Այդ ծերունազարդ պետական մարդն իւր սեփական պայմաններով կ'ուզէ ստանձնել այս ծանր գործ։ Չենք գիտեր թէ իրեն թող պիտի տրուի իւր դրած պայմաններով պաշտօն ստանձնելու։ Տարակոյս չկայ սակայն թէ Պ. Գրիսբիի յիշխանութիւն վերադարձն Իտալիոյ թէ՛ բարեկամաց և թէ թշնամեաց կողմէ պիտի ողջունուէր իբրեւ նշան մը թէ լրջօրէն ձեռք առնուլ կ'ուզէ երկրին վերակազմութեան գործն, և այնպիսի ղեկավարի մը տնօրէնութեան ներքեւ Իտալիա՝ յաջողութեան ամեն հաւանականութեամբ հայրենասիրական ճիգ մը կրնայ ընել իւր գործերը կարգի դնելու։

* *

(Թայմզի մէջ այս յօդուածին հրատարակուելէն ետեւ հեռագիրը ծանոյց թէ Պ. Ծանարտէլլի—և ոչ թէ Պ. Գրիսբի—ընդունած է նոր նախարարութիւն կազմելու պաշտօնը։ Բայց մինչեւ երէկ իրիկուն յայտնի չէր թէ Պ. Ծանարտէլլի կրցա՞ծ է նոր վարչութիւնը կազմել։)

ՌՈՒՍԹԷՄ ԷՖ. Ի ՆՈՐ ԳԻՐՔԸ

Արաբագէտ Ռուսթէմ էֆ. հետեւեալ նամակն ուղղած է մեզ, «Օսմաներէն և Արաբերէն» խորագրով մեր խմբագրականին առթիւ․

Ազնիւ սիրելիս

Շաբաթ աւուր խմբագրականաւդ Օսմաներէն և Արաբերէն լեզուաց ուսուցման կարեւորութեանը վրայ խօսելէ զկնի, նոր հրատարակած Քերականութեանս վրայ մասնաւոր տեսութիւն մը ըրած և գնահատած էք զայն իբր օգտակար և մեթոտիք դասագիրք մը։

Շնորհակալ եմ ինձ նկատմամբ ըրած ձեր անկեղծ արտայայտութեան և համակրալից խօսքերուն համար։ Դիտողութիւն մը միայն ըրած էք․ գրեր էք թէ տեղ տեղ հայերէններու սրբագրութիւնը թերի եղած է։ Արդ, կը փութամ յայտարարել թէ բացի մի քանի անկարեւոր սպրդումներէ՝ զորս ընթերցողք կրնան դիւրաւ ըմբռնել տրուած կանոններուն միջոցաւ, [illegible] ճիշդ են․ զոր օրինակ, 86 էջը կրաւորականին կազմութեան կանոնը պարզելէ յետոյ «քիւթիւպէ հազինէրրիւալէթիւ…» խօսքին մէջ «քիւթիւպէ» բառին ֆէթհան չէ դրուած, սակայն վերջի տողին մէջ արդէն ցուցուած միեւնոյն բառէն սխալը դիւրաւ կրնայ հասկցուիլ։

Եւ եթէ ուրիշ մի քանի բառական սխալներ կան, անոնք ալ գրքին ետեւի մասնաւոր սխալացոյցին մէջ ուղղուած են. ուստի զայս նոյնութեամբ հրատարակելնիդ կը խնդրեմ ի գիտութիւն ազնիւ ընթերցողաց։

ՌՈՒՍԹԷՄ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գում Գափու, 16 Նոյմ. 93

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ. — Պ. Տիւբիւիի վարչութեան անկումն յանկարծադէպ բան մ'եղաւ. ո՛չ թէ անվստահութեան քուէի մը հետեւանք էր, այլ ներքին կազմալուծութեան։ Գործաւորական խնդրոյն վրայ սաստիկ վիճաբանութիւն մը տեղի կ'ունենար չափաւոր հանրապետականաց և արմատականաց — գործաւորականաց մէջտեղ։ Նախարարութենէն աւելի նախարարականք կը պաշտպանէին չափաւոր գաղափարներն, և ամեն բան կը ցուցնէր թէ Պ. Տիւբիւի և պաշտօնակիցք վստահութեան քուէ պիտի ընդունէին։ Բայց արմատականք և գործաւորականք նեղը դրին արմատական կուսակցութեան պատկանող ելմտական նախարարն, զՊ. Բէյդրալ, թէ ինչո՞ւ համար ձեր արմատական խոստումները գանց ըրիք․ օրինակի համար, ինչո՞ւ համար եկամտի վրայ յառաջատուական տուրքի ծրագիր մը չբերիք։ Նախարարական հիմնագրին մէջ այս կէտ մութ մնացած էր։ Այս պահուս Պ. Տիւբիւի խօսք առնլով գործաւորականաց ծայրայեղ գաղափարները խստիւ պախարակեց։ Նիստը 10 վայրկեան դադրեցաւ։ Երբ վերսկսաւ, Պ. Բէլլան արմատականը բեմ ելնելով ծանոյց թէ «Ժողովարանէն դուրս զրոյց կը շրջի թէ Նախարարներէն մէկն հրաժարած է։ Կը խնդրեմ որ նախարարապետն ըսէ թէ վարչութիւնը կատարեա՞լ է տակաւին։»—Պ. Տիւբիւի․ —«Կը տեսնէք որ ամեն Նախարարք իրենց նստարաններուն վրայ բազմած են։»—Պ. Ռուվ երեսփոխան․—(պոռալով) Պատուոյս վրայ կը հաւաստեմ թէ Պ. Բէյդրալ դուրսն ըսաւ թէ իւր հրաժարականն արդէն ստորագրած է»։ (Աննկարագրելի ժխոր։)— Արմատական Պ. Միլրան․—Կը հաստատեմ Պ. Ռուվի խօսքը։ Ես ինքս ալ նոյնը լսեցի։— Պ. Պրիսոն նախկին վարչապետ — Իմ պաշտօնակիցք Միլրան և Ռուվը ճշմարտութիւնն ըսած են։ Ես ալ կը հաստատեմ։ Եւ կը բողոքեմ հոս խաղացուած զաւեշտին դէմ։ Երեսփոխանութիւնը, սահմանադրական դրութեան ներքեւ, չի կրնար քուէարկել բայց եթէ համերաշխաբար պատասխանատու Նախարարներու մէկ յայտարարութեան վրայ։ Իսկ այդ նախարարութիւնն ամբողջ չէ, համերաշխ չէ այլեւս։ Ակներեւ է այս։ (Լռութիւն Նախարարական Նստարաններուն վրայ։) —Պ. Միլրան․— Պ. Պրիսոնի հաստատած դէպքերուն առջեւ, այլ եւս չի վայլեր Ժողովոյ ատեանին վրայ պահել Պ. Ժօռէսի և իմ ներկայած հարցապնդումս․ ուստի ետ կ'առնունք։»

Ատենապետը կը հրաւիրէ Ժողովը՝ երեսփոխանական ընտրութեանց վաւերացումը շարունակելու։ Բայց ամեն կողմէ կը պահանջուի նիստն երկուշաբթի թողուլ։ Պ. Տիւբիւի, որոյ շուրջ կը համախմբին երեսփոխանք, լռութիւն կը պահէ։ Սաստիկ յուզման և շփոթութեան մէջ նիստը կը վերնայ։ Քանի մը վայրկեան ետքը բոլոր Փարիզ կ'իմանայ թէ նախարարութեան երեք արմատական անդամներն հրաժարեր են։ Ինչ որ Խորհրդարանին գումարումէն առաջ առանց աղմուկի կրնար ըլլալ, գումարումէն ետքն աղմկալի կերպիւ տեղի կ'ունենայ։ Յայտնի էր թէ արմատական նախարարք իրենց չափաւոր պաշտօնակցաց հետ չպիտի կրնային գործել։ Բայց կ'երեւի թէ շահ սեպած են քանի մը օր աւելի մնալ, և իրենց հետ մէկտեղ իրենց պաշտօնակիցներն եւս առնուլ տանիլ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ.—Գիտէ՞ք ինչպէս կը փախի Մադապելէներու Թագաւորն որուն ետեւէն ինկած են Անգլ. զօրքերն, իւր գրաւուած Զուլուներու Թագաւոր Սէդիվայոյի պէս ողջ ողջ բռնելու և Լոնտոն բերելու նպատակաւ։ Սեւամորթ վեհապետն աճապարանօք փախած պահուն, կորսնցեր է իւր բոլոր եզներ, նաեւ իւր կառքը քաշող եզներն որք կ'երեւի թէ այն պահուն լծուած չէին, և հիմակ իւր կառքն իրեն հաւատարիմ մնացեալ զօրքեր կը քաշեն կը տանին։ Անգլիացիք կը հալածեն զինք, և վայրկեանէ վայրկեան լուր կը սպասուի Լոնտոն թէ բռնած ըլլան։ (Վերջին հեռագիր մը զրոյց մը կը յիշէ թէ Լօպէնկուլա Անգլիացւոց ձեռք ինկած է արդէն։)

Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ.—Ռուս կառավարութիւնն որոշեց որ Միջերկրականի ռուսական միայն նաւախումբը բաղկանայ երեք առաջնակարգ զրահաւորէ և երեք հատ ալ երկրորդական մարտանաւէ։ Կեդրոնը պիտի ըլլայ Այաչիօ, Քորսիքա կղզւոյն մէջ։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԻՆ կոկորդի ծանր հիւանդութիւն մ'ունենալը կը ծանուցուի Սոֆիայէ։

ԿԱՆԱՆՑ ԻՐԱՒՈՒՆՔ.—Կանանց ընտրողական իրաւունքի խնդրոյն Անգլիոյ մէջ ըրած յառաջդիմութեանց վրայ, Վիեննայի լրագիրք կը գրեն թէ ուշ կամ կանուխ եւրոպեան ազգերն եւս պիտի հարկադրին յայսմ մասին հետեւիլ աշխարհի առաջին սահմանադրական ժողովրդեան օրինակին, և սեռական պայմանաւ ընտրական իրաւունք պիտի տան կանանց։

ՉԱՅԿՈՎՍԿԻ, ռուս կոմսն, առաջին երգահանն է Ռուսիոյ մէջ որոյ յուղարկաւորութիւնը Պետութեան ծախիւք կատարեցաւ։ Յայտնի է թէ հնտախտէ մեռաւ։ Կը պատմուի թէ հնտախտի մահաբեր արկածէն առաջ երեկոյեան ճաշն ըրած պահուն, բարեկամք խրատեր են որ ջուր չխմէ։ Բայց անուանի երաժիշտն ըսեր է թէ գլուխը կը ցաւի, և գինի չխմելով, ծարաւը ջուրով անցուցեր է։ Թէպէտ շատ եկամուտ ունէր, բայց այնքան աղքատասէր էր որ գրեթէ աղքատ մեռաւ։ Ամուրի էր։

ԻՏԱԼԻԱ.—Երէկ իրիկուան Սուրհանդակաւ առնուած իտալեան լրագիրք կը գրեն թէ Պ. Ծանարտէլլիի նորակազմ վարչութիւնը լոկ նախապատրաստութիւն մը պիտի ըլլայ Պ. Գրիսբիի յիշխանութիւն վերադարձին։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (94)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

—Պատմութիւնը երկար չէ, ըսաւ Առչիպալ տխրօրէն ժպտելով։ Ապուշի պէս բռնուեցանք այն աւազակէն… կափուկ մը բացուած էր մեր ոտքերուն տակ և քանի մը մեթր բարձրութենէ ինկանք տեսակ մը մառանի մէջ որուն մթութիւնը խորունկ էր։ Այս յեղակարծ անկում թմրեցուցած էր մեզի, բայց սակայն շուտով ինքզինքնուս եկանք։ Մութը թող չէր տար որ քննէինք մեր գտնուած տեղը, իրարու ձեռք կը սեղմէինք, և, մեղմիւ խօսելով, մեր առաջին տպաւորութիւնները կը հաղորդէինք իրարու։ Շիտակը կորսուած կը համարէինք զմեզ։ Անկարելի կ'երեւար ինձ դուրս ելլել այն գերեզմանէն․ բայց առաջին անգամ որ Լիոնէլ կորով մը ցոյց տուաւ որ զիս ապահովեց․

«—Երկուքէն մէկը, ըսաւ․ կա՛մ այս մառանը անել է, և մենք անօթութենէ մեռնելու դատապարտուած ենք, կամ Թշուառական Պիսքառը անմիջապէս պիտի լմնցունէ մեր գործը, իր մէկ քանի մեղսակիցներով։ Արդ, կացութիւնը ամեն կերպով անյոյս կ'երեւայ։ Սակայն ողջ ենք, բովանդակ ուժերնիս վրանիս է, և ոչ անօթութեան ոչ ալ սպանութեան պէտք է որ սպասենք։ Փնտռենք և քննենք մեր գտնուած տեղը։

«—Առա՞նց լոյսի…

«—Օ՛ն անդր, ծխող չե՞մ ես։

«Պահ մը ետքը լուցկի մը կը վառէր, և կրնայինք չորսդիերնիս նայիլ։ Կամարաձեւ մառան մըն էր։ Առաջին ակնարկով, կը թուէր թէ միակ մուտքը այն կափուկն էր ուսկից վար գլտորած էինք։

«Լոյսը մարեցաւ, և նորէն մութի մէջ թաղուեցանք։ Ա՛լ չէինք խօսեր․ կը մտածէինք․ և պէտք է խոստովանիմ թէ ես չէի տարակուսեր մեր մահուան ստուգութեանը վրայ։ Յանկարծ Սըր Լիոնէլ ձեռքը բազկիս վրայ դրաւ։—Մտիկ ըրէք, ըսաւ․— Ականջ դրի և տկար աղմուկ մը լսեցի, դանդաղ և կանոնաւոր շփում մը, երթեւեկ մը որուն ինչ տեսակ բան ըլլալն անկարելի էր որոշել։

«—Ա՞ս ինչ է, հարցուցի։— Ջուրին հակահոսանքն է, ըսաւ Լիոնէլ պարզապէս։—Ջո՞ւր։—Լիոնէլ երկրորդ լուցկի մը վառած էր, եւ շուտով մը դարձաւ մառանին չորսդին, որ գրեթէ հինգ վեց քառակուսի մեթր տարածութիւն ունէր։

—«Չեմ սխալիր, ըսաւ։ Մօտեցէք․ Նայեցէք պատին այս մասը, կը ծորի, և ձեռքդ քսելով սառուցիկ խոնաւութիւն մը կը զգաս։

—Ի՞նչ հետեւութիւն կը հանէք։— Թէ այս մառան մասն է նախկին կոյուղիի մը, որ երկար ատենէ ի վեր պատով գոցուած է․ կամարը կը գտնուի այս պատին միւս կողմը, և Սենին ջուրը հոն կը խուժէ։ Այս է ձեր լսած աղմուկը։

«—Ուրեմն ընկղմելու վտանգն ունինք՝ եթէ գիջուածով պատը տեղի տայ… ասիկա ալ ուրիշ հաւանականութիւն մըն է մահուան.—Կամ ազատութեա՛ն…— Չեմ հասկնար ձեր միտքը։—Սիրելի Առչիպալ, յարեց Լիոնէլ, որուն ձայնը այնքան հանդարտ էր որ կարծես սրահի մը մէջ կը խօսէր, ան որ ինքզինքը կը լքէ՝ արժանի չէ մարդ անուանու։ Մեր գտնուած վտանգին մէջ, անկարելին փորձել, խենդութիւն մը ընել՝ պարտք մըն է, եւ չկայ անխորհուրդ ծրագիր մը զոր գործադրելն աղէկ և արդար չըլլայ։ Մեռնիլ մեռնելու համար․ նախամեծար կը համարիմ մաքառելով կորսուիլ։ Ես գառնուկներու ցեղէն չեմ որք վիզերնին կ'երկնցունեն, ոչ ալ այն դատապարտեալներուն որք կառափնատին վրայ կը ժպտին՝ կարծեցնելու համար թէ քաջասիրտ են։ Դանակին տակ իսկ կը կռուիմ, միշտ պիտի կռուիմ։ Ասիկա կ'ըսեմ, վասն զի առաջարկութիւնս անշուշտ ծիծաղելի պիտի թուի ձեզ․․ առաւելագոյն պատճառ մը զայն ընդունելու։

«—Խօսեցէ՛ք, գոչեցի, ձեր վստահութիւնը կը քաջալերէ զիս, և ապահով եղէք որ յուսախաբ չպիտի ըլլաք…— Ուրեմն մտիկ ըրէք։ Խօսած ատենս, որովհետեւ ժամանակ անցընելու չէ, քննեցի այս պատին բնութիւնը․ որմաքարերով շինուած է և շաղախով փակցուած, որ սաստիկ մխասուած է խոնաւութենէ, եւ ապահով եմ թէ ամենափոքր ճիգով պիտի յաջողինք քարերն անջատել իրարմէ։

«—Բայց ջուրը հոս պիտի խուժէ․ շնչահեղձ պիտի կորնչինք… — Հաւանական է, և սակայն բոլորովին ստոյգ չէ։ Աւասիկ թէ ինչո՛ւ․ կամարը բարձր է, պատը պիտի փլցունենք գագաթէն։ Ծակ մը բանալնուս պէս, ջուրը մառան պիտի մտնէ, և միեւնոյն ժամանակ անոր ուժը զարմանալի կերպով պիտի օգնէ մեզ՝ բացուածքը մեծցունելու։ Ամբողջ յատակագիծը սա է․ բացուածքը բաւական մեծ ըլլայ որպէս զի կարենանք դուրս ելլել՝ ջուրն ամբողջովին լեցունելէ առաջ մառանը։ Հոսանքը պիտի բանէ զմեզ և դուրս պիտի քշէ, և եթէ չխորտակուինք, չջախջախուինք, հարիւր անգամ չմեռնինք, չխեղդուինք, չնչահեղձ չըլլանք, նորէն պիտի տեսնենք մեր բարեկամները… ապա թէ ոչ ինչ կ'ուզէ պատահի…

«Իր ձայնն անանկ փիլիսոփայութեան դրոշմ կը կրէր որ, թէեւ շատ յստակ չը հասկնայ ինչ հաւանականութիւններու վըրայ յոյս դնելն իրապէս, պատասխանեցի թէ ամեն բանի պատրաստ եմ։

«Անմիջապէս պատին մօտեցանք։ Մենէ մէկը, կարգաւ, վառած լուցկի մը կը բռնէր, և մինչեւ անոր հատնիլը, միւսը դանակի ամուր շեղբով մը կը ջանար քարերը բրցունել։ Ես նախ կը վախնայի շատ շուտով լմնցունելու լուցկիները․ բայց Սըր Լիոնէլ, որ վայրկեան մը իսկ չէր կորսնցուներ իր պաղարիւնութիւնը, շատ արդարացի կերպով յիշեցուց ինձ թէ ամեն պարագայի մէջ ապագային անօգուտ պիտի ըլլային մեզ անոնք։

«Յանկարծ Լիոնէլ ուրախութեան բացագանչութիւն մը արձկեց, որ անմիջապէս ընդհատուեցաւ զարմացման և սոսկումի աղաղակով մը։ Նոյն պահուն երեսիս վրայ զգացի ջուրի մը ուժգնավազ հոսանքին բախումը։ Դանդաչեցի, բայց, ինքզինքս բռնելով, կրցայ ոտքի վրայ կենալ։

«—Ի՞նչ ընենք, հարցուցի Լիոնէլի։

«—Աւասիկ տագնապն, ըսաւ։ Ջուրը ներս կը մտնէ։ Բայց մինչեւ հիմա բացուածքը շատ նեղ է մեզի համար։ Ջուրն անհա կը լեցունէ մառանը․ կը զգամ որ արդէն կոճերուս կը դպի, և շատ չանցած ծունկերս պիտի ելլէ․ եթէ ջրանցին մէջ նետուելնէս առաջ մեր ուսերուն եւ գլխուն հասնի, գործերնիս լմնցած է։

«Իր քովը կը կենայի․ անոր կծկուած ձեռները կը կառչէին քարերուն և կը ջանային դուրս քաշել զանոնք։ Բայց աղէտալի գիջուածով մը, ստորին հիմը ծանր քարերով կազմուած էր, զորս անկարելի կ'երեւար դղրդել…

«Ջուրը կը վազէր միշտ խուլ մռնչիւնով․ մակերեւոյթը կը բարձրանար յորձանապտուտքելով ու մեր մէջքը կը պատէր։ Հակահոսանքն այնքան զօրաւոր էր որ դժուարաւ կը պահէինք մեր հաւասարակշռութիւնը։

«—Երկու վայրկեան ալ և ամեն բան պիտի վերջանայ, ըսաւ Լիոնէլ։ Կարծեմ որոշում մը տալու է։ Վերջապէս, ասիկա այնքան անախորժ մահ մը չէ որքան ուրիշ մը։

«Հազիւ այս խօսքերն արտասանած էր երբ, գլուխս վեր առնելով, ես ալ աղաղակ մը արձակեցի։ Մեր ոտքերուն տակ բացուած կափուկին ճեղքերէն կը նշմարէի կարմիր, սաստիկ, արենագոյն լոյս մը։—Կրա՛կ, գոչեցի։— Ո՞ւր տեղ։— Աւազակին տանը մէջ… մեր գլխուն վերեւը․․

«—Աղէ՛կ, ըսաւ Լիոնէլ խնդալով․ Հակառակէն հակառակովի մեթոտն է այս․ միայն, իբր թէ աշխարհի բոլոր այլաբուժները մեր ետեւէն ձգած ըլլային, ապահովապէս մեռած ենք։

«Նոյն պահուն, փլուզում մը տեղի ունեցաւ մեր մօտը։ Ո՞ւր, ի՞նչպէս, ի՞նչ հրաշքով։ Չեմ կրնար ըսել։ Զգացի հոսանքէ մը բռնուելով անդունդ մը քշուիլս ու մարմինս կը տատանէր բեկորի մը պէս… մութը․․ զարհուրելի շառաչիւն մը… անդամներս կը զարնուէին կարծր մարմիններու որք ցաւ կը պատճառէին ինձ… Հիմակ կը հասկնամ․ պատը փլչած էր Լիոնէլի ճիգերուն տակ։ Ի՛նչ տարօրինակ բարեբախտութեամբ դէպի գետեզրը քշուեր ենք․ չեմ գիտեր… խելքս կորսնցուցի… Այն ատեն դուրս հանեցիք մեզ, Լիոնէլն ու զիս… Կուրծքի խշուածքով մը ազատեցայ ես։ Գալով իմ սիրելի և հեք բարեկամիս, յուսահատ եմ ինձ տրուած լուրէն։ Ի՛նքը ազատեց մեզի… հիմակ ալ ձեզ կ'իյնայ զինքն ազատել…

Առչիպալ տաքութեամբ պատմած ըլլալով՝ յոգնած էր։ Քրտինքի կաթիլներ կը շարուէին ճակտին վրայ։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ, այդ վերաշինեալ եկեղեցւոյն օծման Ե. րդ տարեդարձին առթիւ, Թագին քարոզիչ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ յառաջիկայ կիրակի, 21 Նոյեմբեր։ Յետ Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ բարերար հիմնադրաց և շինողաց եկեղեցւոյն։

* * *

Երէկ ծանուցինք թէ Պատրիարքարանի մարդահամարի դիւանը վիճակագիր մը ներկայացուցած էր Վարչութեան՝ նշանակելով 1893 յունուար 1էն յունիս 30, մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ պատահած ծնունդներն ու մահերը։ Այդ վիճակագրէն կ'երեւի թէ 1028 վախճանմանց 96ը պանդուխտներ են, որով մայրաքաղաքիս համար 609 ծննդոց դէմ 832 մահեր պատահած են վեց ամսուան միջոցին։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԻՆ, 23 Հոկտեմբեր.

Հայրենիք լրագրոյ հատ. 6 չորեքշաբթի աւուր «Հիւանդ Ծառը» վերնագրով խմբագրականին մէջ պարմանօք կարդացինք սա հետեւեալ խօսքերը. «Այդ ապիրատները միանգամայն յայտարարած են Առաջնորդարանի մէջ, քննութեան պահուն, թէ ինչ որ ըրեր սորված են՝ զայն կը գործադրեն»։

Արդարութիւնը պարտք կը դնէ մեր վրայ յայտարարել թէ Առաջնորդարանիս մէջ ամենեւին այդպիսի խօսք մը տեղի ունեցած չէ, հետեւաբար անհիմն է բոլորովին։

Խնդրելով որ յանուն լրագրական անկեղծութեան հաճիք ներկայս հրատարակել ի բուժումն գայթակղեալ մտաց, մնամք և այլն.

Առաջնորդ Կարնոյ և յարակից վիճակաց
ՂԵՒՈՆԴ ԱՐՔԵՊՍ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

Ի Դիմաց Քաղաքական Ժողովոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ — Ա. Տ. ԱՃԱՐԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Ֆէրիգութեան աստիճան տրուեցաւ Դ. զօրաբանակի Թնդանօթաձիգ զօրաց 11րդ կիսաբաժնին հրամանատար Խալիտ փաշաի, որ նոյն զօրաբանակին թնդանօթաձիգ զօրաց հրամանատար և միանգամայն զէնքերու և ռազմամթերքներու քննիչ անուանուեցաւ։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.—Ներքին գործոց ու Դատական Վսեմ. նախարարներն երէկ կայս. պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.— (Պաշտօնական Զեկոյց) Նոյեմբեր 16ի չորեքշաբթի իրիկուընէ մինչեւ Նոյեմ. 18 հինգշաբթի իրիկուն, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերաէ տասնըվեց դէպքեր պատահած են, որոց տասներեքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն տասնըչորսը մեռած ու եօթը ապաքինած են։ Աւասիկ մանրամասնութիւնները.

Ղալաթիա՝ երկու։ Վարակեալներն են. Կարապետ Շաղոեան (գործաւոր) եւ Գրիգոր Յակոբեան Սեբաստացի, (բեռնակիր) մեռած։

Զաւքուր Չէշմէ՝ երկու։ Ալեքսանդրոս Վանկէլ (բանջարավաճառ) եւ Գաբրիէլ մեռած։

Պալաթ՝ երեք։ Եասէֆ Ավրամ, Խաիմ Իրգա, մեռած և Խօրօս Եաքօ։

Գասըմ Փաշա՝ չորս։ Նահապետ Յովհաննէսեան (հանրային մաքրութեան գործաւոր), Եօրկի Թէօտօրի, Հիւսէյին Հասան (հնակարկատ) և Վասիլ Նիքօլա, մեռած։

Ֆաթիհ՝ երկու։ Իսմայիլ Խալիլ (մսավաճառի աշակերտ) եւ Մուսթաֆա (Մէտրէսէի ուսանող)։

Պէշիկթաշ՝ մէկ։ Ղազար Թորոսեան (որմնադիր)։

Թահթագալէ՝ մէկ։ Մկրտիչ Վարդանեան (Քէմալճի)։

Խասքէօյ՝ մէկ։ Ռաշիտ (աղիւսի գործաւոր)։

Օտունգաբու՝ երկու։ Արիֆ Մուսթաֆա (բեռնակիր) և Խալիլ Մուսթաֆա (հացկիթ ծախող)։

Թօփխանէ՝ երեք։ Հիւսէյին Ալի, մեռած Հասան Մէհմէտ (ձիավար) մեռած և Գամէր, մեռած։

Պոլսոյ Մէհմէտ Աղա Թաղին մէջ՝ մէկ։ Սիւլէյման Պայրամ (ոստիկան)։

Էյուպի Համիտիյէ գիւղին մէջ՝ երեք։ Ալի Մէհմէտ, մեռած, Հասենա և Մուսթաֆա Հաֆըզ Հիւսնի։

Ֆէնէր՝ մէկ։ Սօֆի Թէվֆիքիոս (սպասուհի)։

Սիւլէյմանիյէ՝ մէկ։ Բարսեղ Ցարուլթիւնեան։

Եալը Քէօշկի զինուորական մթերանոցին մէջ՝ մէկ։ Խալիլ Ալի (զինուոր)։

Քարափանց ընկերութեան գործաւորներէն՝ մէկ։ Մուսթաֆա Իսմայիլ։

Բերա, Աղաճամի՝ մէկ։ Ալի Սիւլէյման։

Նուրը Օսմանիյէ՝ մէկ։ Մէհմէտ էֆէնտի։

Ալաճա Մէսճիտ՝ մէկ։ Մուսթաֆա Հիւսէյին։

Տօլապ Տէրէ՝ մէկ։ Բօլիքի, մեռած։

Դըլըճ Ալի՝ մէկ։ Սէլիմ (Թաղապետութեան բարապան), մեռած։

Սէլիմիյէ զօրանոցին մէջ՝ մէկ։ Սամի Պէքիր (զինուոր)։

Ռամի զօրանոցին մէջ՝ երեք։ Իսհագ Ապտուլլահ (զինուոր), Մուսթաֆա Իպրահիմ (զինուոր) և Նուրի Մէհմէտ (զինուոր)։

Ջէյրէկ՝ մէկ։ Հալիլէ հանըմ, մեռած։

Ունգաբան՝ մէկ։ Մէհմէտ Մահմուտ (գործաւոր)։

Շիշլիի Ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Թօմասիքի, մեռած։

Մէսսուտիյէ զրահաւորին մէջ՝ մէկ զինուոր։

Համիտիյէ զրահաւորին մէջ՝ մէկ զինուոր։

Գատըքէօյ՝ մէկ։ Սիմօն Ֆիլիպ (գործաւոր)։

Լանկա՝ մէկ։ Մուսթաֆա (հիւսն) մեռած։

Մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Իպրահիմ Եագուպ (Ծիրը Մուսթաֆա Փաշաի մաքսատան պաշտօնեայներէն, որ մայրաքաղաքս եկած էր)։

* *

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են.

Հայտար Փաշա՝ մէկ։ Մէհմէտ Շապան (պարտիզպան)։

Օրթաքէօյ՝ երեք։ Յովսէփ Յովհաննէսեան, Մէհմէտ (գործաւոր) և Գարաբետ Անաստաս (կառապան)։

Ուզուն Չարշը՝ մէկ։ Հաճի Պէքիր Էօմէր։

Գասըմ Փաշա՝ մէկ։ Հիւսէյին Մէհմէտ (հէլվաճը)։

Թագսիմ՝ մէկ։ Կարապետ Սեդրակեան։

Մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Հիւսէյին Ալի (զինուոր)։

Համիտիյէ գիւղին մէջ՝ մէկ։ Հասենա։

Ֆաթիհ՝ մէկ։ Սալիհ Ապտուլլահ (բաղչավան)։

Թահթագալէ՝ մէկ։ Էյուպ Մէհմէտ (սնտուկ շինող)։

Ֆէնէր՝ մէկ։ Քիրիաքի Նիքօլա։

Նաւային հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ զինուոր։

Ղալաթիա՝ մէկ։ Սալի։

* *

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ Պաշտօնական Ցայտարարութիւնը.

Ցայտնի է թէ քոլերայի հիւանդութիւնն երեք աստիճան ունի։ Առաջին աստիճանին մէջ հիւանդը խիստ թեթեւ փորհարութիւն և փսխունք կ'ունենայ, երկրորդին մէջ փորհարութիւնն ու փսխունքը քիչ մը կ'աւելնան և երրորդին մէջ փորհարութիւնն ու փսխունքէն անմիջապէս յետոյ հիւանդին մարմինը կը պաղի, բազկերակին զարկը կը մեղմանայ, հիւանդին գոյնը կ'այլափոխի և քիչ ժամանակի մէջ կը մեռնի։ Առաջին աստիճանին մէջ գտնուող հիւանդ մը պէտք է անանուխ (նանէ) ու թէյ խմէ և տաք անկողնի մէջ նստելով պաղ առնելէ զգուշանայ։ Երկրորդ աստիճանին մէջ գտնուողն իր կազմութեան և առողջական վիճակին համաձայն, եղած դարմաններով ու Աստուածային հրամանաւ կ'ապաքինի։ Երրորդին մէջ, որ հիւանդութեան ամենէն ծանր ու մահացու աստիճանն է, դարմաններու ազդեցութիւնը խիստ սահմանափակ է։ Միայն թէ հիւանդութեան այս աստիճանին մէջ գտնուողներն, եթէ իրենց ճակատագրային պայմանաժամը հասած չէ, Աստուծոյ ողորմութեամբ կ'ապաքինին։

Ինչպէս որ տենդի (սըթմա) դէմ Սիւլֆաթ տը քինին գտնուած է, քոլերայի դէմ ալ նմէն բացարձակ դեղ մը գտնուի, բնական է որ քոլերան հիւանդութեան պէս կարեւորութիւն չպիտի ունենայ եւ անոր նման պարզ և անկարեւոր հիւանդութեանց կարգը պիտի անցնի, սակայն ցարդ այդպէս դեղ մը գտնուած չըլլալով՝ երրորդ աստիճանին մէջ գտնուող հիւանդներու համար բժիշկներու կողմէ յետ քննութեան եղած դարմանները վերջին յոյսի մը եւ տկար հաւանականութեան մը վրայ հիմնուած են։

Ինչպէս քանիցս ծանուցուած է, վարակեալներուն՝ թաղապետական բժիշկներու ձեռամբ դարմանուիլը պարտաւորիչ չէ եւ ամեն հիւանդ ազատ է իր ուզած բժիշկին ինքզինքը դարմանել տալու եւ բժիշկին տուած դեղը առնելու կամ չառնելու։ Միայն անտէր անձինք թաղապետական հիւանդանոցներու մէջ կը դարմանուին։ Ինչպէս կը հասկցուի լրագրաց մէջ հրատարակեալ ցուցակէն, թաղապետական հիւանդանոցներու մէջ դարմանուող հիւանդներու մեծ մասը կ'ապաքինին։ Ուստի խղճմտութեան բոլորովին հակառակ է կարծել թէ այն հիւանդներն, որք երրորդ աստիճանին մէջ կը գտնուին և բժշկութեան արդի վիճակին համեմատ իրենց կեանքն արդէն անյոյս է, կը մեռնին բժշկաց կողմէ եղած թերութեանց և սխալներու հետեւանօք։ Բժիշկներէ ոմանք եթէ բժշկութեան, գիտութեան ու կանոնաց հակառակ դեղեր տան և եթէ այդ դեղերու քանակութիւնը օրինական չափին չհամապատասխանէ, ըը բժիշկները խստիւ պատասխանատու պիտի միան իրենց՝ բժշկութեան ու մարդասիրութեան պարտականութեանց հակառակ ընթացքին համար, զի բժիշկները երբ Վարժարանէն կ'ելնեն, ըստ օրինի երդում կ'ընեն բժշկութեան պարտականութեանց վերաբերեալ կէտերուն վրայ։ Բժիշկներու այդ ընթացքը շատ դիւրին կը հաստատուի դեղարանները գտնուած մասնաւոր տումարներու մէջ արձանագրեալ դեղագրերուն քննութեամբ։

Անոնք, որոց նկատմամբ բժիշկները գիտութեան հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած են և անոնք, որք այդ տեսակ պարագայ մը տեսած են, պէտք է որ մէկ կողմէ Քաղաքապետութեան հաղորդելու համար իրենց բնակած թաղին թաղապետական շրջանակի մը նօրէնին գրաւոր կերպով և իրենց ստորագրութեամբն իմաց տան՝ խնդիրը, տրուած դեղին տեսակն ու քանակութիւնը, բժիշկին անունն և զրկեն դեղագիրը։ Միւս կողմէ ալ, ըստ որում այդ պարագայից մէջ գտնուող բժիշկ մը ըստ օրինի պիտի պատժուի, անմիջապէս Դատական Նախարարութեան դիմելով այդ կարգի բժիշկներու դէմ դատ բանալ։ Պաշտօնապէս հրաման տրուած է նոյն Նախարարութեան որ առանց կարգի նայելու այդ տեսակ դատերու առաջնութիւն տան և փութով տեսնեն։

ՔՈԼԵՐԱՅԻ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐԸ կը շարունակեն հրատարակել Թուրք լրագիրք։ Այս օրուան ցանկը կը հասնի մինչեւ հոկտեմբեր երեք։ Մինչեւ այդ թուականը վարակելոց թիւը եղած է 94, որոց 31ն ապաքինած են։

Մինչեւ սեպտեմբեր 20, զինուորներէ 34 վարակեալներ եղած են, որոց 15ը մեռած են և 19ը ապաքինած։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը՝ Վեհ. Սուլթանի մէկ Իրատէին համաձայն, Ն. Վեհափառութեան գահակալութեան օրէն ի վեր ցարդ հրատարակուած ընտիր գրքերէ երեքական օրինակ կը հաւաքէ կայս. պալատ մատուցանելու համար և մէկ մէկ օրինակ ալ Բ. Դրան պարտէզին մէջ շինուելիք գրատան համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Նոյեմբեր 14էն 15, Քէօթահիոյ մէջ քոլերաէ նոր դէպք ու մահ չէ պատահած։ Առաջուան բռնուածներէն երկու հիւանդներ ապաքինած են։ Էսկիշէհրի մէջ երկաթուղւոյ երեք գործաւորներ վարակուելով, երկուքը մեռած են։

—Իզմիրի եւ նահանգին միւս կողմերուն մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Պասրաի մէջ Նոյեմ. 15էն 16 քոլերաէ դէպք ու մահ չէ պատահած։ Նոյեմբեր 11էն 12, Շաթրէի մէջ 3 դէպք ու 2 մահ։

—Մուսուլի Քէօբրի գաւառակին մէջ Նոյեմ. 12ին հիւանդ մը մեռած է։

—Նոյեմբեր 16էն 17, Տրապիզոնի մէջ 24 դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն 14 մահ։ Խամսիքէօյի մաքրանոցին մէջ մարդ մը քոլերաէ բռնուած է։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ.—Երէկ, առողջապահական վարչութիւնն հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղղեց քարանթինայի կայաններուն.

«Նոյեմբեր 11 էն սկսեալ, Աֆրիկեան Տրիպոլոյ նաւահանգիստէն եկող նաւերուն համար տասնօրեայ քարանթինա հաստատուած է որ պիտի մաքրուի Քլազոմէնի կամ Պէրութի մաքրանոցներէ մէկուն մէջ։

«—24 ժամու քարանթինան որ հաստատուած է Ադրիական Աւստրահունգարական եզերքէն եկող նաւերուն համար, նոյեմբեր 16էն վերցուած է և անոր տեղ հաստատուած է բժշկական այցելութիւն՝ առողջապահական բժիշկ գտնուած նաւահանգիստ մը մէջ»։

Ընդհ. Քննիչ Տոք. Բօնի
18 Նոյեմբեր 1893

ՊԱՂՏԱՏԻ իշխանութիւնք խնդրած են որ Պարսկաստանէն Պաղտատ ապրանք և զանազան նիւթեր փոխադրելու արգելքը վերցուի։ Այս արգելք քանի մը ամիս առաջ դրուած էր, Պարսկաստանի մէջ քոլերա և ժանտախտ ծագած ըլլալուն պատճառաւ։ Առողջապահական բարձրագոյն խորհուրդն այս խնդիրը քննելով որոշեր է որ Պարսկաստանէն բերուած ապրանքներն ու գոյքերը՝ Խանքինի մէջ հնգօրեայ քարանթինայի ենթարկուելէ ետք Պաղտատ մտցուին։ Այս որոշման պատճառն այն է որ Թուրքպարսկական սահմանագլուխէն մէկ ամսուան ճանապարհով հեռի գտնուած պարսկական նահանգներէ ոմանք քոլերայէ վարակուած են։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Քարբերդի Պէհէսնի գաւառակին մէջ նոյեմբեր 14ի գիշերը երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ.— Նախկին Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի աղջկան և Պետական Խորհրդոյ անդամ Զիյա պէյի ամուսնութեան հանդէսը երէկ տեղի ունեցաւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Բղլիի գայմագամը տեղեկագրած է Կարնոյ կուսակալութեան թէ Կէօլլիւէր անունով տեղը ոստիկան-զինուորաց պաշտօնեայ Պաշմաք էֆէնտի հինգ ոստիկան զինուորներով և Բղլիի երեւելիներէն Իսմայիլ պէյ Բօզիչանցի տասնըհինգ աւազակներու հանդիպեր են՝ որք անասուններ գողցած կը տանէին։ Պաշմաք աղա ու Իսմայիլ պէյ ուզեր են այդ անասուններն ետ առնուլ, սակայն աւազակները զէնքի դիմելով Պաշմաք էֆէնտի գլուխէն վիրաւորեր ու մեռեր է։ Իսմայիլ պէյ երեք չորս ժամ կռուելէ յետոյ յաջողեր է ձերբակալել աւազակներէ վեցն, որք են Ջաղըր գիւղացի Ալի պէյի որդին Հիւսէյին, Շուքրու Համօն աղաի որդին՝ Սիւլէյման, Մուսթաֆա, Մահօ, Տօւրսուն եւ Շահ Իսմայիլ։

ՊՐՈՒՍԱԷՆ կը գրեն թէ ոստիկան-զինուորաց խումբ մը ձերբակալած է Իպրահիմ ու Համզա անուն աւազակներն, որք Ինէկէօլի ու Պրուսայի մէջտեղն յարձակած էին Պրուսաէն վերադարձող մէկ քանի անձանց վրայ և անոնց գոյքերը, դրամներն ու անասունները կողոպտած էին։ Աւազակաց ընկերը՝ Շիրվանօղլը Ահմէտ՝ տակաւին ձերբակալուած չէ և խուզարկութիւնք կը կատարուին։

ՊԱՅԱԶԻՏ. Ալաշկերտի ու Գարաքիլիսէի կողմերն ալ արմտեաց թանկութեան տիրելուն պատճառաւ, կառավարիչը խնդրած է Կարնոյ կուսակալէն որ այդ տեղերէն արմտիք չարտածուի։ Երզնկայի կառավարիչն ալ Երզնկայի ու Քուրուչայի համար, ուր նոյնպէս արմտեաց թանկութիւն կայ, պէտք ցոյց տուած է 50,000 քիլէ ցորեն և 13,000 քիլէ գարի գնել դուրսէն։ Շրջակայ գաւառակաց մէջ ալ միեւնոյն վիճակը կը տիրէ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԱՐԿԱԾ. — Չորեքշաբթի գիշեր ժամ 2ին Թրամուէյի կառք մը կոխատեց Կեսարացի Հալիմ անուն ներկարար մը, որ գլուխէն, երեսէն ու սրունքներէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Հալիմ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Կառապանը՝ Հասան, որ նոյն պահուն փախած էր, քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատեանը վաւերացուցած է այն վճիռը զոր Եղեռնադատ ատեանն արձակած էր Շալկամը ագարակին մէջ գործուած ոճրին հեղինակներուն նկատմամբ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ մասնագիտաց ժողովոյ նախագահ Իրամ էֆէնտի և երկրագործական քննիչ Ագաթօն էֆէնտի երէկ առաւօտ Նիկոմիդիա գնացին նոյն գաւառին մէջ հաստատուելի տիպար-ագարակին տեղը որոշելու համար։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ երկաթուղւոյ պարտատոմսերու երէկի վիճակահանութեան երկրորդ պարգեւը՝ 60,000 ֆրանք, ելած է՝ Հանրային Պարտուց Վարչութեան քով գրաւուած պարտաթուղթերէ միոյն։

ԵԱՆԵԱՅԻ Երկէրի գաւառակի Սէրանիսթրէ գիւղին մէջ Նոյեմ. 13ի գիշերը անձրեւէ տեղացած պահուն լեռան մը կտորը փլչելով նոյն գիւղին մէկ քանի տուները փլատակաց տակ մնացեր են։ Այդ տուներէ միոյն մէջ պառաւ կին մը ու քսան տարեկան աղջիկ մը փլատակներուն տակ մեռեր են։

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԸԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

Ֆրանսական խումբը այս գիշեր առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացունէ ԼԸ ՊՈՒՍԻՆԵՕԼ (Les Boussingneul) վօտվիլ երեք արարուածով, երաժշտութիւն Օբօյովիճի։

Այս գիշերուընէ սկսեալ, Պէլ-Էթաժի օթեակներուն գինը 40 ղրշ.ի իջուցուած է, առանց մուտքի հաշուելու. իսկ ցերեկային ներկայացմանց համար 40 ղրշ.ի, 4 մուտքի իրաւունքով։

Վաղը (շաբաթ) գիշեր
ՄԻՍ ՀԷԼԷԹ (Miss Helyett)
Կիրակի ցերեկ
ՊՕՔԱՍ (Boccace)

ՕԹԷԼ ՏԸ ԲԵՐԱ
(Hôtel de Péra)
Բերա, Հալէպեան Նոր Թատրոնին դէմ, Թիւ 233

Գիւղերէն Բերա մնացող անձինք սովորաբար դժուարութիւն կը քաշեն գիշերն անցունելու տեղ մը գտնելու համար։ Մեծ օթէլներ շատ սուղ են, պզտիկներն ալ շատ անյարմար։ Լիւքսէմպուրկի վարձակալ Պ. Տիմիթրօ Զանկօբուլօ վարձած է Թօքաթլեան շէնքին դիմաց գտնուած օթէլը, զոր ամբողջովին կահաւորած ու յարդարած է ի նորոյ։ Կատարելապէս մաքուր անկողիններ, առատ ջուր և լաւ սպասարկութիւն։ Գիներու չափաւորութիւնը նոր առաւելութիւն մը կ'աւելցունէ ասոնց վրայ։ Ձայն չի տրուիր այդ օթէլին մէջ, որ միմիայն յատկացուած է Բերայի գիշերային հիւրերուն պառկելու համար։ Շիտակ ճամբուն վրայ այսպիսի օթէլ մը, հանգստաւէտութեան ամեն պայմաններով, մասնաւորապէս յանձնարարելի է։
309 4—10

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1894 ԹՈՒԻՆ
—
Հրատարակիչ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ճոխ և շահեկան ծրագրի մը համեմատ, այս ստուար գործ կը պարունակէ, պարզ Օրացոյցէն և վիճակագրական տեղեկութիւններէ զատ՝ զանազան գրուածքներ — թէ՛ հեղինակութիւն և թէ՛ թարգմանութիւն — ծանօթ հեղինակներէ, գրական, գիտական, բարոյական, արուեստական, տեղագրական, պատմական և այլ նիւթերու վրայ։

Այս Ժողովրդական Օրացոյցը արժանի է կարդացուելու, երկու սեռէ և ամէն հասակէ անձերէ։ Պատկերազարդ հատոր մըն է, 358 էջէ բաղկացեալ։
Գին 6 ղրուշ։

ԱԶԴ

Ս. Եկեղեցւոյ Վագֆէն Իսկիւտար Իճատիյէ Թէնսուֆ փողոց 2 և 4 թիւ տուներն ասկէց առաջ Խորհրդոյս կողմանէ ի վաճառ հանուած էին. այժմ յիշեալ տուներուն 55 (յիսունեհինգ) օսմ. ոսկի գին տուող կայ. ուստի ով որ սոյն գնէն աւելի բարձր գնով ծախու առնել կուզէ, թուականէս մինչեւ մէկ ամիս պարտի դիմել ի Խորհրդարան Ս. Եկեղեցւոյս ամեն ուրբաթ եւ կիրակի օրերն մինչեւ առաւօտեան ժամ 4։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Պէշիկթաշի.

Ատենադպիր — Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՒՏԱՎԵՐՏԵԱՆ — Ա. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ
Պէշիկթաշ — 891
30 Հոկտեմբեր 1893 — 6—6

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՖԼԷՆՍՊՈՒՐԿ (Բրուսիա), 30 Նոյմ.— Նաւահանգստի թումբին երկու երրորդն և յարակից փողոցին մեծ մասը, 40 մեթր տեղ, ծովուն մէջ իջան։ Եւ դեռ կ'իջնեն։ Վնասք՝ անհաշուելի։

ՓԱՐԻԶ. — Պ. Սփիւլլէր նախարարութիւնը կազմելու դժուարութիւն քաշած ըլլալով, Պ. Քառնօ, ի ներկայութեան Պ. Սփիւլլէրի, անգամ մ'ևս հրաւիրեց զՊ. Քազիմիր Բէրիէ նախարարութիւնը կազմելու։ Այս երրորդ հրաւէրին վրայ, Պ. Բէրիէ ընդունեց։ Ինք պիտի ըլլայ նախարարապետ և արտաքին գործոց նախարար, Պ. Ռէյնալ ներքին գործոց, Պ. Պիւռտօ՝ ելեւմտից և Պ. Սփիւլլէր դատական գործոց։ (Ամենքն ալ չափաւոր հանրապետական են։)

ՀՌՈՄ.— Պ. Ծանարտէլլի խորհրդակցեցաւ Պ. Պ. Սարաքքոյի, Սոնինոյի, Նիքօթերայի և Քրիսբիի հետ։ Այս վերջինն անձնական գործով Նաբոլի գնաց։ Կ'ըսուի թէ Պ. Քրիսբի Երեսփ. Ժողովոյ ատենապետ պիտի ըլլայ։

—Քրէտի Մօպիլիէ դրամատունը պայմանաժամ խնդրեց։

ՔԱՐՏԻՖ.—Լորտ Սալզպըրի ճառով մը պահանջեց աւելցնել նաւային զօրութիւնը։

ՄԷԼԻԼԱ.—Սպանիացի սպարապետ Մարթինէզ Քամբոս խորհրդակցեցաւ Մարոքի վեհապետին եղբօր հետ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 19 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110
3 » Փարիզի	»	22 90

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]	24 17
Բերայի մէջ.Կ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	24 17
Կէս օրին	24 17
Թանզիմաթ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Թիւ ...	Սէրի	56 25
» ...	»	34 75
» ...	»	26

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹ

Ասիական Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		— —
Քրէտի Ժէնէրալ	»	»	7 20
Պանք տը Քօնս	»	»	3 05
Օսմ. Շանժ է վալօր	»	»	4 10
Ռէժի	Օսմ. Ոսկի		17 36
Թրամուէյ	»	»	575
Օսմ.Ապահովագր. Ընկ.	»	»	310
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.		89 62
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի			39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 09
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 17
Իմբէրիալ	»	90 07
Քրիմիգ	»	51 15
Իւզլ Մէճիտ	»	8 72
Մէճ. արծաթ (տարր.)	»	107 38
Մանր արծաթ	»	103
Մէճալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	— —
ոսկոյ Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 30 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 20
» » 4 1/2 %	104 85
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	22 40
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	498 12
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	455
Օսմանեան Երկաթուղի	90 12
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	408 75
Պանք Օթօման	590 93
Քրէտի Լիօնէ	767 50
Իտալական Ռանթ 5 %	81 10
Եգիպտական միացեալ	513 50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 180
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսոլիտէ Փ.Կ.	414 37

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Նոյեմբեր

Անգլ. քոնսոլիտէ	98 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 25
» » » Ա.	56 25
» » » Բ.	34 75
» » » Դ.	23 87
Օսմ. փոխառութիւն 1871	101
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	99
Պանք Օթօման	13 56
Այտընի երկաթուղի	13 25
Դասապայի երկաթուղի	14
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	101 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	104 50
Հելլենական 5 %	36
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 362

ԲԵՌԼԻՆ, 30 Նոյեմբեր

Օսմանեան Երկաթուղի	85 40
Օսմ. Ռէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 205
» Փարիզի »	80 30

ՎԻԷՆՆԱ, 30 Նոյեմբեր

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 50
» Փարիզի »	50 40
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	199 90
» Երկաթուղի	49 80

ՓԱՐԻԶ ՊԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 30 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 22
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	22 40
Օսմ. երկաթուղի	— —
Օսմ. Ռէժի	408 15
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	590 62

ԿՈՐՆԹՈՍԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Անցեալ հոկտեմբեր 28ի հինգշաբթի օրը Կորնթոսի ջրանցքին բացումը պաշտօնապէս կատարուեցաւ և ջրանցքն օգոստոսէն ի վեր արդէն պատրաստ էր, թէպէտ աւարտման թուական որոշուած էր 1894 յունուար 1։ Բանամայի ջրանցքին շուրջը յուզուած խնդիրները գրեթէ անտեսել տուին այս ջրանցքին առթիւ յարուցուած խնդիրներ, որովհետեւ Կորնթոսի ջրանցքն ալ իր խնդիրներն ունեցած է, թէպէտ այդ խնդիրներ շատ քիչ առնչութիւն ունէին դրամական մասին հետ, սակայն արուեստագիտական տեսակէտով մեծ կարեւորութիւն ունէին։ Կորնթոսի ջրանցքը Բանամայինին չափ երկար չէ, գրեթէ խաղալիկ մը անոր քով, սակայն բարձրութեան տեսակէտով անոր քիչ շատ կը հաւասարէր, իր ամենէն բարձր կէտը ծովու մակերեւոյթէն 80 մեթր բարձր էր։

Այս ջրանցքին պեղումն ալ Սուէզի ջրանցքին նման շատ դարերէ ի վեր կը մտածուէր։ Եւ մինչեւ իսկ Ներոն կայսրը այդ պեղումը սկսել տուաւ և անշուշտ իր փափաքին պիտի հասնէր՝ եթէ մահը վրայ չհասնէր։ Իր պեղել տուած տեղուանքը դեռ կ'երեւան կամ կ'երեւային, որովհետեւ մեծ մասը նոր պեղման մէջ ձուլուած է։

Նոր ջրանցքին համար Թիւռ զօրավարը մենաշնորհ առնելով յունական կառավարութենէն, 1882ին ընկերութիւն մը կազմեց, որուն բաժնեթուղթերը Փարիզու Քօնթուառ տ'Էսքօնթ դրամատունը հրապարակ կը հանէր։ Մի և նոյն տարին աշխատութիւններն ալ սկսան։

Ինչպէս ամէն համանման ձեռնարկութեանց մէջ, Կորնթոսի ջրանցքին համար ալ նախ և առաջ ի կիր առնուելիք եղանակին վրայ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան, արագ և խնայողական դրութիւն մը գտնելու համար։ Ջրանցքին ափերը մինչեւ յատակը հասնելով $1/10$ համեմատութեամբ ծռութիւն պիտի ունենային, այսինքն այդ համեմատութեամբ զառիվայր պիտի ըլլային։ Այդ հաշուով հանուելիք հողին քանակութիւնը կը հաշուէր 9 ու կէս միլիոն խորանարդ մեթր։ Նախ և առաջ խորհուեցաւ ծովու մակերեւոյթէն 40 մեթր բարձր գտնուած կէտէն վեր մնացած մասը հորերու դրութեամբ հանել և միւս մասը ջրանցքին երկու ծայրէն սկսող խոշոր և զօրաւորագոյն պեղման գործիքներով հանել։ Այս դրութիւնը թէպէտ ամենէն խնայողականն էր, սակայն շատ դժուար և միւս գործիքներուն աւրուելուն պատճառ ըլլալով՝ մէկ կողմ ձգուեցաւ։ Միւս կողմէն, հորերու դրութիւնը էն բարձր մասը վերցնելու միջոցին մեծ առաւելութիւններ ցոյց տուած էր։ Ամբողջ այդ մասը որ 2 միլիոն խորանարդ մեթր հող կը ներկայացնէր, 1883էն մինչեւ 1885 վերցուած էր։ Այն ատեն որոշուեցաւ այդ դրութիւնը գործածել միւս մասերուն համար ալ։ Քանի մը բառով բացատրենք թէ ինչ է այդ դրութիւնը, որով ըսած կ'ըլլանք նաեւ թէ ինչպէս շինուեցաւ Կորնթոսի ջրանցքը։

Նախ և առաջ հողին տակէն, այն մասէն ուրկէ վեր գտնուած հողին հանուիլը կ'ուզուի, երկար փապուղի (թիւնէլ) մը կը բանան, բացումը երկու կողմէն սկսելով։ Փապուղւոյն մէջտեղը քիչ մը բարձրկեկ կը ձգեն, այնպէս որ երկու զառիվայրներն յանգին փապուղւոյն երկու բերաններուն։ Վերէն, այսինքն հողին մակերեւոյթէն հորեր բացուած են որք կը յանգին մինչեւ փապուղին։ Կառախումբ մը խոշոր վակօններով վարը փապուղւոյն մէջ կեցած է, այնպէս որ իւրաքանչիւր հորի տակ մէկ մէկ վակօն կը գտնուի։ Գործաւորները հորերուն մէջ կախուած՝ միշտ կը փորեն, որով տակը գտնուող վակօնը կը լենայ։ Երբ վակօններն ամբողջովին լենան, վայրաշարժը զանոնք առնելով կը տանի և ուրիշ կառախումբ մը առաջնոյն տեղը կ'անցնի։ Այսպէս շարունակելով՝ հորերն իրարու կը միանան և փապուղին մէջտեղ կ'ելլայ։ 1888ին արդէն ամբողջ դժուարութիւնք հարթուած էին և մնացած հողը ծովուն մակերեւոյթէն վեր 5 մեթր միջին բարձրութիւն ունէր, զոր սակայն հորերու դրութեամբ չէր կարելի փորել։ Այսինքն 6 տարուան մէջ 8,200,000 խորանարդ մեթր հող հանուած էր։

Հիմա կը մնար վերջնական 5 մեթրի միջին բարձրութիւնը զոր գործաւորները պիտի փորէին և 8 ու կէս մեթրի խորութիւնը ծովուն մակերեւոյթէն վար որ պեղիչ գործիքներով պիտի հանուէր։

Նախապէս ըսինք թէ ջրանցքին ափունքը $^1/_{10}$ ծուռութիւն պիտի ունենային։ Առաջ այդ համեմատութիւնը իրականացնել անկարելի երեւցաւ, սակայն Ներոն կայսեր ժամանակէն բացուած անցքերուն ափունքը 18 դարէ աւելի դիմացած էին, և երկրին կլիման ալ ի նկատի առնելով, որովհետեւ ի Կորնթոս անձրեւ քիչ՝ այլ հեղեղանման կը տեղայ, որոշուեցաւ այդ համեմատութիւնը պահել։

Հողերը կրախառն կաւային էին, որով միապաղաղ և չոր օդին աւելի կարծրացող տեսակէ։ Բայց տեղ տեղ այդ հողը ուրիշ տեսակ հողերով ծածկուած ըլլալուն, այդ ծածկող մասը հանել և այսպէս շատ տեղեր զառիվայրի համեմատութիւնը $^1/_5$ և մինչեւ իսկ $^1/_3$ի իջեցնել պէտք եղաւ, որով և հանուելիք հողին քանակութեան վրայ 2,200,000 խորանարդ մէթր եւս աւելցաւ, և 1888ի վերջին ամբողջ 3 $^1/_2$ միլիոն խորանարդ մէթր հողի հանուիլը կը մնար։ Նաեւ փլուզմանց տեղի չը թողլու համար 2 մէթր հաստութեամբ և ջուրին տակէն սկսելով մինչեւ 2 մէթր ջուրէն դուրս բարձրութեամբ պատ մ'ալ պիտի շինուէր, որով 180,000 մէթր և փլուզմանց յայտնապէս ենթակայ տեղուանքը շինուելիք յաւելուածական պատերով ընդամէնը 280,000 մէթր պատ պիտի շինուէր։

Ընկերութիւնը 1888ի վերջին արդէն ջրանցքին երկու ծայրերը մեծ ու գեղեցիկ նաւահանգիստներ շինած էր, ջրանցքին պէս 8 $^1/_2$ մէթր խորութեամբ։ Ջրանցքին մէջտեղն ալ ծովու մակերեւոյթէն 47 մէթր բարձրութեամբ մեծ կամուրջ մը շինուած էր, որ թէ իբր խճուղի և թէ Բաթրաս-Բիրէ երկաթուղւոյն իբր կամուրջ կը ծառայէր։

Ուստի կը մնար միայն 3 $^1/_2$ միլիոն խորանարդ մէթր հող հանել և 280,000 մէթր ալ պատ շինել, որով գործը պիտի ամբողջանար։ Բայց նախնական ծրագրէն շեղած ըլլալով՝ ընկերութեան 30 միլիոն ֆրանք դրամագլուխը սպառած էր. այն ատեն, նորէն ստակ գտնելու համար, Բարիզու Գօնթուառ տ'Էսքօնթը նոր բաժնետոմս հրապարակ հանել սկսաւ, և այդ պանքային տագնապը վրայ հասնելով, Կորնթոսի ջրանցքին ընկերութիւնն ալ անոր հետ մէկտեղ սնանկութեան մատնուեցաւ և 1889 մայիսին աշխատութիւնք դադրեցան։ Բայց Թիւռ զօրավարը այդչափ շուտ վհատող մարդ չէր, մեծ ջանքերով նոր ընկերութիւն մը կազմեց Կորնթոսի ջրանցքին բացման համար, Հելլենական Ընկերութիւն անուամբ, որ առջի ընկերութեան թէ՛ գոյքերուն և թէ պարտքերուն տէր եղաւ։

Կորնթոսի ջրանցքին յառաջ բերելիք օգուտը շատ մեծ է, մանաւանդ Արեւելցիներու համար որ միջին հաշուով 1 միլիոն տակառաչափ Ֆրանսայէն կ'ընդունին, 1,800,000 տակառաչափ Իտալիայէն եւ 1,200,000 տակառաչափ Աւստրիայէն։ Արդ, ջրանցքէն անցնելով՝ ուղղակի Միջերկրական այսինքն Ֆրանսայի, Սպանիոյ ծովեզերքը գացող նաւերուն ճամբան 95 փարսախ և Ադրիական, այսինքն աւստրիական եւ իտալական նաւահանգիստները գացողներուն ալ 185 փարսախ կը կարճեցնէ։ Սա մեծ օգուտն ալ կ'ընծայէ որ նաւերը չպիտի անցնին Մաթաբանի հրուանդանէն, ուր այնչափ յաճախադէպ են փոթորիկներն ու այնչափ բազմաթիւ կորուստներն։ Մոթաբանի ճգնաւորին գործն ալ պիտի քիչնայ, որովհետեւ իր օրհնած նաւերը պիտի ցանցառին։

Վ. ԳԱԼԲԱՔՃԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔ

Անցեալ օր մայրաքաղաքիդ լրագրաց միոյն մէջ կարդացինք յօդուած մը՝ որ գիւղի մը վարժարանին հարցաքննութեան արդիւնքը հաշուելով, ի մէջ այլոց կը գրէր թէ աշակերտք շատ յաջող էին նաեւ թուրքերէնի մէջ և Կիւլիսթան կը թարգմանէին։

Որչափ գիտենք, Կիւլիսթանը քանաստեղծական ընտիր գործ մըն է, որ Պարսից 12րդ դարու գրագիտութիւնը կը ներկայացնէ. ուստի, Պարսկերէն և Արաբերէն օժանդակ լեզուները ընդունելով բուն Թուրքերէնի բարձրագոյն եւ լրացուցիչ մասը, կ'ենթադրենք թէ այդ գիւղին վարժարանը շատ յառաջ գացած է օսմաներէնի մէջ եւ այդ համեմատութեամբ մայրենի լեզուն եւ գիտութիւնք ևս իրենց վերին շրջանին մէջ են։

Ուրախ էինք այսպէս մտածելով, սակայն իբրեւ գործի մարդ չենք կրնար համոզուիլ որ գիւղ մը՝ բնականաբար իր համեստ պիտոյքով, մէկ երկու դասատուով որոց անունները կրթական սեղանին շուրջը դեռ առաջին անգամ կը լսենք, այսչափ արդիւնք արտադրէ։ Ապաքէն փափաքելի է որ մեր մանկտւոյն կրթութիւնը նախակրթարանին մէջ չմնայ, այլ ելլէ մինչեւ այն բարձունքը՝ ուր հասած են ուրիշ ազգեր. սակայն բնական կարգէն խոտորում մը, յանկարծական ոստում մը, երբեք կրթական այդ նպատակին չեն հասցներ զմեզ։

Ո՞ր յետին սալկաւորը չպիտի փափաքէր մէկէն եպիսկոպոս լինել, սակայն այդ երկու աստիճաններուն մէջ ահագին անջրպետ մը կայ և այդ անջրպետը անցնելու համար երկար ծառայութիւն և վաստակ պէտք է։ Մեր դպրոցներու մէջ Կիւլիսթանը Թուրքերէնի վերին ծայրը կրնայ համարուիլ և առանց ուրիշ շատ մը աստիճաններէ անցնելու՝ ոստմամբ այդ բարձրութիւնը գտնել, ուսուցչի քմահաճոյքէն զատ ոչ մէկ կանոն և տրամաբանութիւն չարդարացներ։

Մեր պակասութեանց մին է այն յարգանաց պակասութիւնը՝ զոր ունինք կրթական բարձր հեղինակութեանց հանդէպ. ընդունայն կեղը. Ուսումնական Խորհուրդը ծրագրեր կը շինէ, դիւրուսոյց մեթոտներ, հրահանգներ ի լոյս կը հանէ, ընդունայն հրապարակագիրք կրթական նոր յառաջդիմութիւնները պարբերաբար կը քարոզեն. մեր գաւառացի ուսուցիչն իր կանխակալ համոզումներն ունի, որոցմէ բնաւ չուզեր բաժնուիլ։ Չէ՞ք հաւատար եթէ ըսեմ որ տակաւին շատ ուսուցիչներ կը յամառին Հայր Արսէնի խրթնութիւնները թարգմանել տալ երկու տող հայերէն չգիտցող մանուկներուն, թէ եկեղեցական պատմութեան դաս կուտան այն աշակերտաց՝ որք կրօնի տարրական սկզբունքները չգիտեն, որք գրահաշուով կ'զբաղեցնեն այն համբակները՝ որ չորս գործողութեանց պարզագոյն խնդիրները չեն կրնար լուծել։ Ո՞վ է իրօք մեղաւորն, ուսուցի՞չը որ իր քմահաճոյքին կը հետեւի, թէ ծնողքներն որ իրենց անտարբերութեամբ կը քաջալերեն զայն։

Ի հարկէ չենք կրնար պահանջել որ մեր ուսուցիչք առ հասարակ ուսեալ, գիտուն և համալսարանէ վկայեալներ լինին, սակայն չէ կարելի նաեւ ընդունիլ որ անյաջողութեան հոսանքը քշէ վարժարան բերէ այն ամեն մարդիկը, որոնց բաղդը չէ ժպտած ուրիշ ասպարէզի մը մէջ. մենք բաւական կը համարինք առ այժմ որ, ուսուցիչն ունենայ ճկուն և համակերպող ոգի, ընդունի գիտական, գրական և մանկավարժական այն նորագոյն պահանջումներն որ տակաւ կը հարթեն կրթութեան փշոտ անապատն և մանաւանդ կոչում ունենայ իր արուեստին։

Երբ կոչում կ'ըսենք, չենք հասկնար կարողութեան այս ինչ կամ այն ինչ աստիճանը, այլ բնական հակում և յարմարութիւն գործին զոր կը նախադասէ մարդ ուրիշ բոլոր զբաղումներէ և առանց որոյ ամէն յանձնառութիւն բռնազբօսիկ և ակամայ լինելով, փափաքելի արդիւնքը չի կրնար յառաջ բերել, որչափ կարողներու ձեռքին մէջ լինի գործն։ Ոչ մէկն արդիւնաւոր ուսուցիչ մը պիտի լինէր, եթէ իրենց բուն կոչումէն խլէինք զիրենք և բռնի դնէինք այն աթոռներուն վրայ, ուրկից պէտք է մանուկներուն լեզուն խօսիլ։ Ուստի ուսուցիչ մը՝ որ կոչում ունի, որ չմերժեր իր արուեստի նորագոյն յառաջդիմութիւններն և ընդունակ է աստիճանաւոր զարգացման, բիւր անգամ նախընտրելի է այն համեմատաբար կարող անձնաւորութենէն՝ որ ակամայ և ստիպեալ ստանձնած է պաշտօն, եւ որ մեծամտութեան հովէն մղուած՝ կը յամառի լճացած մնալ այն քիչ մը ջուրին մէջ որ ովկէան մ'է իր աչքին առջեւ, բայց իրօք հոտած և անպիտան հեղուկ մը՝ որ չմաքրուիր վազող ջրերով։

Կարին Գ. Լ.

ՂԱԼԱԳԷ ԳԻՒՂԻ ԱՂԷՏԸ

Բագուէն հետեւեալ սրտաճմլիկ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն Ղալագէ գիւղի հրդեհի մասին, զոր արդէն ծանուցինք.

Ղալագէ գիւղը Գեօկչայ գաւառում մի բարձրաւանդակ տեղ է. գիւղն ընկած է արեւմուտքից արեւելք մօտ մի վերստ երկարութեամբ, իսկ հարաւից հիւսիս $^1/_4$ վերստ լայնութեամբ. ունի խաղողի պտուղական այգիներ, ստացւում է ընտիր գինի, որն իր յատկութեամբ բարձր է անգամ Մադրասու հռչակուած գինուց։ Թիֆլիսից ամեն տարի մի երկու գինեվաճառներ սուս ու փուս գալիս են Ղալագու գինին տանում ձեռնտու պայմաններով և այնպէս զգուշ են շարժւում, որ ուրիշները չիմանան այդ գինու տեղը։

Գիւղն 300 տնից աւելի է և բոլորը հողագործ։ Աւերիչ դաշտային մկների պատճառով երկու տարի է աչաւասիկ, որ բերքը պակաս է. բայց դրա փոխարէն գինին չափազանց առատ է։ Գիւղն ըստ բարոյականին սաստիկ ընկած է, ինչպէս ընկած են այժմ Շաքի և Շիրվանի գիւղացիք։ Սովորութիւն է դրանց համար անասուն գողանալ, տուն կողոպտել, ցորեն, խոտ կամ ղարմանի դէզեր կրակել, և այլն։ Ահա՛ այս է պատճառը, որ գիւղացիք իրենց գոմերը, խոտի դէզերը և մարագները, որ առաջ գտնւում էին բնակարաններից բաւական հեռու, այժմ երկիւղից բերել են իրենց տան հետ բակերում տեղաւորել։

Աւելորդ չենք համարում մանրամասնութիւններ հաղորդել հրդեհի մասին։

Հոկտեմբերի 8-ին, ցերեկուայ ժամը 12-ին, արեւմուտքից դէպի արեւելք փչող սաստիկ քամուց հաց թխելու համար վառած մի թոնրից յանկարծ կրակւում է մօտիկ դարսած խոտի դէզը, որ գտնւում է գիւղի ծայրում դէպի արեւմուտք. տան տէրն ու հարեւանները հասնելով աշխատում են կրակը հանգցնել. բայց յանկարծ տեսնում են, որ գիւղի մէջ 5—6 տեղ ևս հրդեհ է պատահել։ Ամեն մարդ վազում է իր տան մօտ վառւած դէզը հանգցնելու. 15—20 րոպէում ամբողջ գիւղը ծածկւում է ծխով ու բոցով։ Այս անգամ ամեն մարդ վազում է իր տան վրայ, բայց շատերին չի յաջողւում ազատել։ Հրդեհից փախչողներից շատերը հենց փողոցումն են այրւում. երկու հարս ձեռ ձեռի բռնած փողոցով փախչելիս են լինում, բայց կրակի ալիքներով շրջապատւած խեղճերն այրւում են։

Մէկ կին իր զաւակը գրկած՝ փախչելիս է լինում հրդեհից, յանկարծ կրակը շրջապատում է նրանց, մայրը թողնում է իր զաւակին և սկսում է փախչել. բայց թշուառականն իր զաւակի դիակից մի տասը քայլ հեռու այրւում է։

Մի կին առնելով իր երկու զաւակն ուզում է փախչել, բայց օրօրոցում կապած երեխայի կապանքները քանդելու միջոց չլինելով՝ երեխան մնում է տանը եւ հրդեհի բաժին դառնում։

Մի կին իր հիւանդ աղջկան փախցնելիս է լինում. բայց տեսնելով, որ կրակը մօտենում է՝ հիւանդին գցում է թոնրի մէջ, կարծելով թէ կրակը թոնրի մէջ չի մտնիլ, խեղճ հիւանդն այնտեղ մոխիր է դառնում և ինքն էլ մի քանի քայլ հեռու նոյն վիճակին է ենթարկւում։

Մի մարդ տեսնում է, որ իր տան առաջի խոտի դէզն այրւում է եւ չի հաւատում, որ գետնափոր խրճիթն ևս կարող է այրուել. պատուիրում է կնոջ, որ իր երեք զաւակներով մտնէ խրճիթն եւ դուռը փակէ, իսկ ինքը սկսում է խոտի դէզն ազատել. յանկարծ տեսնում է տունը կրակուած. վազում է ընտանիքն ազատելու, բայց վառւած տան սրահն ու դուռն անհնար է անում նրան մօտենալ եւ խեղճ կինն իր զաւակներով այրւում է։

Մի կին փախչելու ժամանակ պատահում է մի երախայի, որին խղճալով իր շալակն է առնում և փախչել սկսում, բայց կրակն դրանց եւս լափում է։

Սրանց նման սարսափելի տեսարաններ անչափ են և ինձ համար անհնար միառմի նկարագրել։ Այրուածների մեծագոյն մասը կանայք են եւ այդ այն պատճառով, որ նրանց սիրտը քնքոյշ է եւ չափազանց վախկոտ. հրդեհի ժամանակ նրանք այնպէս շշկլուել էին, որ արձակ կողմը թողած՝ դէպի կրակն էին վազում։ Տղամարդկանցից ոմանց ձեռն է այրուել, ոմանց ոտը, բայց այժմ լաւացած են։ Տանուտէրի երկու ձեռն էլ այրուել է եւ երկու մատն էլ փչացել։ 118 տուն այնպէս այրուել է, որ ոչ մի բան չեն կարողացել ազատել. 57 տուն այրուել է, բայց նրանց մէջ եղածից կիսով չափ ազատել են, և կամ տան սրահը կամ կէս մասն է այրուել։ Եկեղեցին եւ նրան կից ուսումնարանը, միջի 315 պուդ հասարակական ցորենը և 150 պուդ գարին, մոխիր է դարձել։ Մինչեւ այժմ 27 դիակ են հանել աւերակների տակից և հողին յանձնել, 7 հոգի սաստիկ այրուած անկողնի մէջ են. 55 գլուխ անասուն է այրուել։

Ինչքան մարդ քարասիրտ լինի, այս աւերակները տեսնելով չի կարող առանց արտասուքի մնալ։ Մենք մի երկու անգամ փորձ արինք աւերակները ման գալ. երբ մեզ ասում էին թէ այս փոսից երկու դիակ, այն ինչ փոսից երեք դիակ են հանել եւ նրանց ազգականները և ծնողները հեկեկալով մօտենում էին մեզ, չէինք կարողանում մեր արտասուքը զսպել։

Գաւառապետից մեզ յանձնած ցուցակով՝ վնասն հարիւր հազար րուբլիից աւելի է։

Բագու, 20 հոկտ.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. հանրային պարտուց վարչութեան կեդրոնատեղին մէջ մրցում մը պիտի բացուի յառաջիկայ յունուար 4/16ին, հետեւեալ թիւով պաշտօնեայներ (մուլազիմ) ընտրելու համար սոյն վարչութեան մէջ.

2 քննիչ մարմնոյն համար
3 քոնդրոլի մարմնոյն համար
4 կեդրոնական վարչութեան գրասենեակներու գործոց համար։

Այս մրցման մասնակցիլ փափագողները, դեկտ. 15/27էն առաջ, ընդհ. տնօրէնին պէտք է ուղղեն բուն օրինի դրոշմուած աղերսագիր մը՝ իրենց տարիքը, ազգութիւնը, խօսած և գրած լեզուները, անցեալն ու երաշխաւորութիւնները ցոյց տալով։

Այս աղերսագրին պէտք է կցուի.

1.— Ծննդեան վկայագիրը կամ անոր տեղ բռնող թուղթ մը.

2.— Բարի վարքի և բարքի վկայական մը՝ պատկանեալ իշխանութեան կողմէ յանձնուած.

3.— Նոյն պայմաններով վկայական մը, այն իշխանութեան կողմէ յանձնուած ուր կը գտնուէր վերջին անգամ.

4.— Ֆիզիքական կարողութեանց վկայական մը՝ վարչութեան ձեռքով կարգուած այն բժիշկին կողմէ որ ընտրելիները պիտի քննէ հանրային Պարտուց վարչութեան կեդրոնատեղին մէջ ի Պոլիս, յառաջիկայ դեկտեմբեր 4/16 էն 12/24, ժամը 10 էն (Ը. Ն.) մինչեւ կէս օր։

Իբր պաշտօնեայ ընդունուելու համար, առ նուազն 18 տարու եղած ըլլալու է անցեալ մարտ 1ին և 30 տարեկանէն աւելի չըլլալու է, նոյն թուականէն սկսեալ։

Քննչութեան և քոնդրոլի պաշտօններուն ընդունելութեան քննութիւնը հետեւեալ նիւթերը կը պարունակէ.

1.—Թուրքերէն լեզու, ուղղագրութիւն, խմբագրութիւն, տպագիրներու և ձեռագիրներու ընթերցում, թարգմանութիւն ի ֆրանսերէն։

2.— Ֆրանսերէն լեզու. ուղղագրութիւն, խմբագրութիւն, թարգմանութիւն ի թուրքերէն։

3.— Ուսողութիւն. չորս գործողութիւններու վրայ հաշիւներ, երեքի կանոն. պարզ և բաղադրեալ տոկոս, զեղչ, դրամներու փոխարկում, մեդրական դրութիւն, տոմարակալութիւն։

4.—Աշխարհագրութիւն. բնակիչք Թուրքիոյ, վարչական բաժանում, թիւ և անուն նահանգներու, միւթեսարրֆութիւններու, առանձնաշնորհեալ նահանգներու, նահանգաց կեդրոնները, նաւահանգիստները, ցամաքային, ծովային, գետային հաղորդակցութեան ճամբաները, երկրագործական, ճարտարական, առեւտրական արտադրութիւնները. արտածում, ներածում։

5.—Տիեզերական աշխարհագրութիւն, ընդհ. ծանօթութիւնք։

Կեդրոնական վարչութեան գրասենեակներու գործոց համար՝ ընտրելիներու քննութիւնը հետեւեալ նիւթերու վրայ պիտի կատարուի.

1.—Թուրքերէն լեզու, ուղղագրութիւն, խմբագրութիւն, տպագիրներու և ձեռագիրներու ընթերցում։

2.—Ուսողութիւն. չորս գործողութիւններու վրայ հաշիւներ, դրամներու փոխարկում, մեդրական դրութիւն, տոմարակալութիւն։

3.— Աշխարհագրութիւն, բնակիչք Թուրքիոյ, վարչական բաժանում, թիւ և անուն նահանգներու, միւթեսարրֆութիւններու, առանձնաշնորհեալ նահանգներու. նահանգաց կեդրոնները, նաւահանգիստները, ցամաքային, ծովային, գետային հաղորդակցութեան ուղիները, երկրագործական, ճարտարական, առեւտրական արտադրութիւնները. արտածում, ներածում։

Այն ընտրելիները որք փափագին տեսնել վարչութեան պաշտօնեաներու վերաբերեալ կանոնագիրը, կրնան այդ բանը խնդրել ներկայանալով կեդրոնական վարչութեան պաշտօնէից գրասենեկի պետին, 1893 դեկտ. 4/16էն մինչեւ 12/24, առաւօտեան ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 4ին։

Այն ընտրելիք որոց խնդրագիրները ընդունուած են, քննիչ յանձնախմբի նախագահին կողմէ պիտի իմանան այդ բանը, 1894 յունուար 10էն (Ն. Տ.) առաջ։

Ասկից առաջ հանրային պարտուց վարչութեան ներկայացուած խնդրագիրները ջնջուած պիտի համարուին եւ պէտք է նորոգուին վերոգրեալ հրահանգներուն համաձայն։

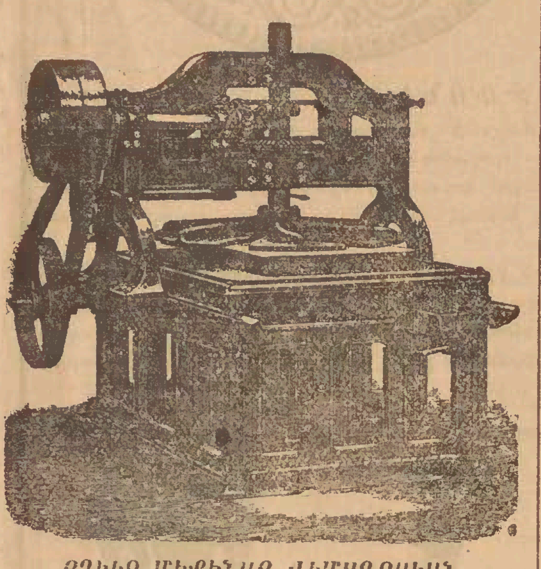

ՑԻՆԿԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՎԻՄԱԳՐԱԿԱՆ

Վերեւ տեսնուած պատկերը կը ներկայացնէ վիմագրական քարեր յղկող մեքենայ մը։ Այն ամեն անձինք որ այցելած են վիմագրատուն մը, տեսած են թէ ի՛նչ տաժանելի աշխատութեամբ վիմագրական քարերը կը սրբեն և կը յղկեն ժամերով, մինչդեռ այս մեքենայով շատ շուտ և դիւրին և թէ կատարեալ ձիգ մակարդակ կը մնան քարերն, ինչ որ յոյժ կարեւոր է մաքուր տպագրութեան։ Վերեւ տեսնուած պատկերը շարժիչ մեքենայով մը կը բանի, սակայն այս մեքենային անիւով և ձեռքով շարժող տեսակն ալ կայ և նոյն իսկ ձեռքով շարժող տեսակն եթէ գործածուի, մէկ մարդ մը, մէկ օրուան աշխատութիւնը, մէկ ժամուան մէջ կը կատարէ։ Գինը յոյժ չափաւոր է. մանրամասն տեղեկութիւնք կը տրուին այն ամեն անձանց որ կը դիմեն անձամբ կամ գրով առ.

Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Եւլի Զիւմպիւլէ Ճատտէսի Թիւ 9

Ընդդէմ պնդութեան Վիշիի — լուծիչ փոշի։

ՄԵԾ ԱՒԻԹ

Յայտնի է թէ՝ Օսմանեան պաշտօնատանց մէջ պաշտօնի կոչուելու և յառաջադիմելու համար, ինչպէս նաեւ Օսմանեան շատ գործերու մէջ, Թուրքերէն մաքուր ու գեղեցիկ գիր ունենալ խիստ օգտակար և թերեւս անհրաժեշտ պայման է. ուստի շատ կարճ ժամանակի մէջ և դիւրամատչելի պայմաններով Թուրքերէն գեղագրութիւն սորվելու պէտք կամ փափաք ունեցողները կրնան դիմել Օսմաներէնի գեղագիր Տեւֆիք էֆէնտիի գրասենեակը, Ջիվեր Պէյ խան, թիւ 15, Ղալաթիա, Գոմրուկի խանի մօտ։

916 2—10

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Պաղչէ-Գափու-Թիւ 4

1894 Ի ՆԱՂԱՆԴԻՐ

Նուէրի համար Օրացոյցներ, Ալպօմներ ոսկեզօծ, սնդուկներ, թաւշապատ, ամէն տեսակ։ —Նոր Տարւոյ շնորհաւորութեանց յատուկ գեղեցիկ, ոսկեզօծ եւ նկարէն քարտեր։ — Գունաւոր պատկերներով զարդարեալ պայմաններ եւ տետրակներ, այլ եւ այլ տեսակ ճաշակի յարմարող։—Սիրուն եւ ծոյ իրեր՝ սիրուն տուփերու մէջ՝ օրիորդաց եւ տղոց նուէրի համար գերազանցապէս յարմարող։—Կարկիներ, նկարի տուփեր բազմատեսակ։—Կրօնական պատկերներ։—Գրատունս իր ծոյ պէսպիսութեամբ կը գոհացնէ ամենէն խստապահանջ ճաշակներն իսկ։

Այս առթիւ միանգամ «ընդ միշտ կ'ազդարարուի» զաւակներէ գրատան գիտումներն թէ, «ապառիկ յանձնառութիւն բնաւ չկատարուիր։» բան մը ուզողը պարտի միշտ «ադրէսը կանխիկ» ղրկել փոստի ծախքով միասին, հակառակ պարագային պատասխան չտրուիր։ Ամեն յանձնառութիւն ճշդիւ եւ խնամով կը կատարուի։

Գրատունը այցելել, տեսնել, քննել ամէն բան եւ համեմատել գները, միշտ ձրի է, ամէն մարդու համար։ 907 4—20

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մեր այսօրուան չորրորդ երեսին մէջ հրատարակուած ծանուցումի մը վրայ, Քոնեաք Քօթոնիի։ Այս ընտիր քոնեաք, որուն ազնուութիւնն ու օգտակարութիւնը հաստատած են մեծամեծ բժիշկներ, կարեւոր ծառայութիւն մը կուգայ մատուցանել հասարակութեան, տարափոխիկ հիւանդութիւններու այս վտանգաւոր միջոցին մէջ։ Անոր գործածութիւնը կրնայ նպաստել ոեւէ կասկածելի հիւանդութենէ զերծ մնալու։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԻՆ ՊԻՐ ՉԷՇԻՏ

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ-ՔԱՓՈՒ

ՄԵԾ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԹԻՒ 21

Ֆրանսական, անգլիական եւ գերմանական ընտիր ապրանքներէ զանազան տեսակ շապիկ, զուլպայ, թաշկինակ, փողկապ, ձեռնոց, ֆլանէլ, հովանոց, կաշեայ պայուսակ, կարի եւ սիկարի տուփեր, ալպոմներ, արդուզարդի տուփեր, փիլիշապատ կարի կազմած, սեղանի վրայ դրուելիք զարդարուն ժամացոյցներ, լամբաներ, աշտանակներ եւ արուեստական ծաղիկներ։ Ամեն տեսակ հոտեղէն, հոտաւէտ օճառ, խոզանակ, սանտր, անգլիական մկրատ եւ զմելի, մետաղեայ պատառաքաղ, դգալ, դեղամանի եւ թէյի սպասներ, արծաթեայ եւ մետաղեայ ապարանջան, գրավաթի ասեղ եւ ձեռի կոճակներ, շատ սիրուն կողովներ կարի պէտքերու եւ շաքարի համար, պէզիկի մաքրէ եւ վերջապէս տղայոց յատուկ գեղեցիկ եւ օգտակար խաղալիկներ։

Սակարկութիւն չիկայ, գիններ չափաւոր։

Կաղանդի շատ սիրուն եւ գեղեցիկ նուէրներ՝ ամեն հասակի յարմար։ 902 5—21

ՏՈՔԹ. ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանասթըր ճատտէսի թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազնին և մասնաւոր հոգածութեամբ։ Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ը. Թ.) աղքատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։ Նաեւ կը գտնուի ամեն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը $7^1/_2$—$9^1/_2$ (Ը. Թ.) ՄԱՔՐԻՔԻՒՂ Վաքըֆ Իսկէլէսի ճատտէսի թիւ 25 տունն, երեքշաբթի օրերն դիմող հիւանդներն ձրիաբար կը դարմանէ։

Յիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշդիւ կ'ննուանէ ներքին հիւանդութեան տեսակն, որմէ կախում ունի, կարճ միջոցի մէջ հիւանդաց բուժումը։

895 6—23

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 Նոյեմ. 189[illegible]
Պարոնայք [illegible] և [illegible],
Յարմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր [illegible] միշտ լաւ արդիւնք [illegible] ի անարինութեան հիւանդութեանց քանի մը պարագաներու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ [illegible] միշտ նախամեծար համարուելու է [illegible]
ՏԸ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
[illegible] բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՓՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մաշին, և գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ ալիւներթօթեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕԼԻԽ
Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գրիսաճեան խան։ 398

ԾԵՐԱՆԱԼԷ ՎԱԽՑՈՂ ԿԻՆԵՐ

ցնծացէք, յաւիտենական երիտասարդութեան յուռութքը (Թըլըսըմ) գտնուեցաւ։ Անտեսանելի և իր ներկայութիւնն յայտնելով միայն փափկաբոյր հոտէն, ՍԱՌԱ-ՊԵՌՆԱՐ բրինձափոշին բնապէս փայլ, թարմութիւն, երիտասարդութիւն և գեղեցկութիւն կը ցանէ ամենէն յոգնած դէմքին վրայ, ինչպէս ապրիլը սիրուն ծաղիկներով կը յեցունէ լերկ անտառները։ ՏԻԱՖԱՆ ՍԱՌԱ ՊԵՌՆԱՐ բրինձափոշին հարցուցէք ամեն հոտեղինաց վաճառատուներու և սափրիչներու ու պատրաստողները Մագիւյէր և ընկ. պարոններուն քով, Փարիզ, Աւենիւ տը լ'Օբերա, որք առանց ճամբու ծախքի և ձրիապէս կը ղրկեն ամբողջ ցուցակը, եթէ խնդրուի։

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի ֆապրիգասը իչուն միպայաասը իգթիզա իտուպ [illegible] մինագասայա վազ օլունտուղու մուգադտէմա թէքրարէն իլան գըլընան 10 նէվ տէնկէլէ ալիթ օլան շարթնամէնին պազը մատտէլէրի պու քէրրէ թաատիլ վէ թէվզի գըլընմըշ օլտուղունտան մինագասանըն թէմտիտի լազըմ կէլմիշ վէ [illegible] 29ընճը բազար իրթէսի կիւնի իհալէի էվվէլիէ վէ ֆէրտասը կիւնի 100տէ 5 թէնզիլաթ գապուլը իլէ մինագասայա [illegible] սաաթ 10տա իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունմուշ օլտուղունտան էտէվաթը մէզքիւրէյի իհալէ թալիպ օլանլարըն [illegible] վէ [illegible] նէզարէթէ միւրաճաաթ [illegible] օլունուր։

15 Թէշրինի սանի 309

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտատոմսերուն 143րդ վիճակահանութեան արդիւնքը

1 Դեկտ. 1893

Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.
995.639	600,000	490,324	3,000	461,690	1,000	1,628 280	1,000
1,847.111	60,000	578,712	»	467,542	»	1.676.087	»
557,705	20 000	1,014 187	»	592,734	»	1,731,186	»
1,972 175	»	1,096 268	»	596,698	»	1,768,193	»
182.501	6.000	1 501.457	»	609,115	»	1,769.574	»
557 701	»	1,610 884	»	810,069	»	1,819.105	»
671 620	»	1 628,279	»	893,983	»	1,847.113	»
1,109.327	»	1,803.527	»	1,014 188	»	1 874,849	»
1,225.402	»	1,972.171	»	1,246,183	»	1 883 116	»
1,263 376	»	220.141	1,000	1,371,921	»	1,928 252	»
7 677	3 000	290.141	»	1,408,796	»	1,932,659	»
206 193	»	330 121	»	1,421,912	»		
208,477	»	337,406	»	1,523,762	»		

400 ֆրանք շահող թիւեր

7 676
8
9
80
44,236
7
8
9
40
56,566
7
8
9
70
87,511
2
3
4
5
119,521
2
3
4
5
135,436
7
8
9
40
147,971
2
3
4
5
150,031
2
3
4
5
174,411
2
3
4
5
183,502
3
4
5
185,471
2
3
4
5
187 911
2
3
4
5
188,646
7
8
9
50
206,191
2
4
206,195

208,476
8
9
80
220,142
3
4
5
224,156
7
8
9
60
228,386
7
8
9
90
232,876
7
8
9
80
277,756
7
8
9
60
290,142
3
4
5
310,691
2
3
4
5
322,031
2
3
4
5
330,122
3
4
5
335,771
2
3
4
5
337,407
8
9
10
368,156
7
8
9
60
377,991
2
3
4
5
380,141
2

380,143
4
5
383,891
2
3
4
5
409,946
7
8
9
50
431,481
2
3
4
5
461,686
7
8
9
467,541
3
4
5
484,661
2
3
4
5
490,321
2
3
5
518.331
2
3
4
5
557,702
3
4
567,176
7
8
9
80
575,381
2
3
4
5
578,711
3
4
5
583,166
7
8
9
70
592,731
2
3
5
596,696

596,697
9
700
604,156
7
8
9
60
609,111
2
3
4
647,426
7
8
9
30
671 616
7
8
9
725 901
2
3
4
5
738,786
7
8
9
90
740,286
7
8
9
90
752,916
7
8
9
20
801,876
7
8
9
80
810,066
7
8
70
812,871
2
3
4
5
853,086
7
8
9
90
890,321
2
3
4
5
893,981
2

893.984
5
904 261
2
3
4
5
944,286
7
8
9
90
945,796
7
8
9
800
960,336
7
8
9
40
961,911
2
3
4
5
965,611
2
3
4
5
995,636
7
8
40
1,014,186
9
90
1,018,636
7
8
9
40
1,057,276
7
8
9
80
1,096,266
7
9
70
1,109,326
8
9
30
1,128,246
7
8
9
50
1,132.996
7
8
9
1,133,000

1,138,051
2
3
4
5
1,141,661
2
3
4
5
1,144,646
7
8
9
50
1,145,286
7
8
9
90
1,158,816
7
8
9
20
1,197,556
7
8
9
60
1,225,401
3
4
5
1,246,181
2
4
5
1,263,377
8
9
80
1,321,416
7
8
9
20
1,323,406
7
8
9
10
1,346,196
7
8
9
200
1,346.736
7
8
9
40
1,350,581
2
3
4
5

1,366,861
2
3
4
5
1,371,922
3
4
5
1,389,046
7
8
9
50
1,408,797
8
9
800
1,421,911
3
4
5
1,452,531
2
3
4
5
1,495,321
2
3
4
5
1,501,456
8
9
60
1,523,761
3
4
5
1,524,356
7
8
9
60
1,558,016
7
8
9
20
1,576,031
2
3
4
5
1,610,881
2
3
5
1,628,276
7
8
1,652,196
7
8
9
200

1,668,091
2
3
4
5
1,676,086
8
9
90
1,685,326
7
8
9
30
1,688,781
2
3
4
5
1,697,011
2
3
4
5
1,731,187
8
9
90
1,763,356
7
8
9
60
1,768,191
2
4
5
1,769,571
2
3
5
1,803,526
8
9
30
1,814,786
7
8
9
90
1,819,101
2
3
4
1,847,061
2
3
4
5
1,847,112
4
5
1,858,721
2
3
4
5

1,858,896
7
8
9
900
1,862,046
7
8
9
50
1,874,846
7
8
50
1,877,561
2
3
4
5
1,883,117
8
9
20
1,894,296
7
8
9
300
1,907,836
7
8
9
40
1,927,166
7
8
9
70
1,928,251
3
4
5
1,932,116
7
8
9
20
1,932,656
7
8
60
1,946,016
7
8
9
20
1,953 126
7
8
9
30
1,972,172
3
4

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000 — «ՖԻՆԻՔՍ» — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ՚է՝ որոյ բաժնետեարք Անգլիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Կամուրջի դէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիէ սարաճխանէ անպարընտա խըմալ օլունմագտա պուլունան աեաք գապլարընտան հասըլ օլուպ միւթերաքիմ օլան րուղէն վէ վիոլէտ վէ քէչի տէրիսի գըրբընթըլարը բարչալարը Փիյաթը մալիմէ իլէ թալիպի զուհուրունտէ օլուպ մահը հալը րուզինին 20 ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւզայէտէյէ [illegible] օլունուպ մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթ՚իսի վիրիլէճէկինտէն իշթիրա վէ իրթէսի կիւնի 100 տէ 5 գասմինա թեմինաթ օլունարն անպարը մէզգիւրէ միւրաջաաթլարը մէ-րաճաաթ [illegible] օլունուր։
2–3

THE ECONOMICON — ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ
MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլիս Պաղչէ-Գաբու Ճէլալպէյ խանի կից Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Հնդկաստանի ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյեր անուանի են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ գիւղերն ալ ամեն կողմ գտնել։ Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին։ 803 31—60

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 22/4 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին առ միջօրէի։
Գշ. 23/5 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,
Դշ. 24/6 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 24/6 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, [illegible] առաւօտեան ժամը 11ին։
Կշ. 25/7 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 4ին յետ միջօրէի։

Ազդ. — Նոյ. 23/5, երեքշաբթի օր կ[illegible] դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մինչեւ [illegible] Ալեքսանդրիոյ մէջ պիտի հանդիպի Թրիփոլի Պէյրութ, [illegible] և Եաֆա-Երուսաղէմ [illegible]։ 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Օրէ ամէն երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլէ և Աւշ-Եւրոյ դէպ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալկօ	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սկիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոկօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Թրինիտատ շոգենաւը, Նաւապետ Ուիլեըմս, Լիվերբուլէն հոս կը սպասուի դէպի դեկտեմբեր 3։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ԺՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալէքսանտրիա խան, Թիւ 401
17 Ղալաթիա

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹՌՈՆԻ

Յիշեալ քոնեաքը տարրալուծելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ գերազանցութեան արծաթէ շքանշան մը տրուեցաւ անոր։ Կայս. պալատան ճանրային տարրալուծիչ Պ. Մոռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրոյէնի փաշա, Տքթ. Խոջասարեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ցինճանըլար եօրկի Դալարիտօի քով. Վէզնէճիլէր Պ. Սթավրօ Քիրիադրիտիի դեղարանը, Կոսկա Ստամպէյի կայարանն՝ Կարապետ Ս. Պէրպէրեան դեղարան, կամուրջին վրայ Պէօյիւքտէրէի շոգենաւին նաւամատոյցը Սթեֆանաքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Բիլիսէ միջնանին գազինօ Ալիքսանին քով, Բերա Թագսիմ 34 Թիւ շարաբավաճառ Համի Սալիմի քով եւ ուր ամեն տեղ։ 392

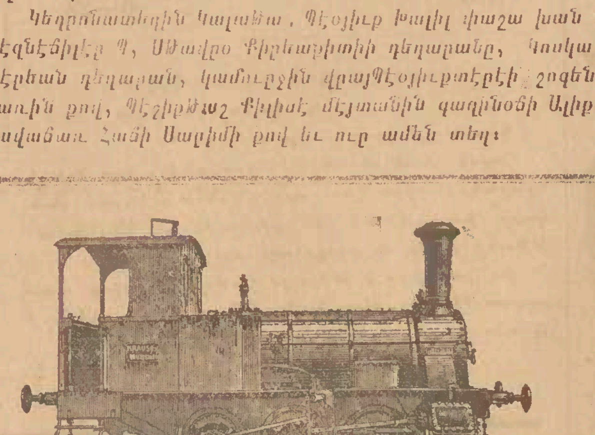
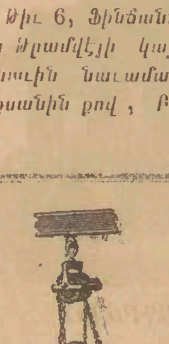
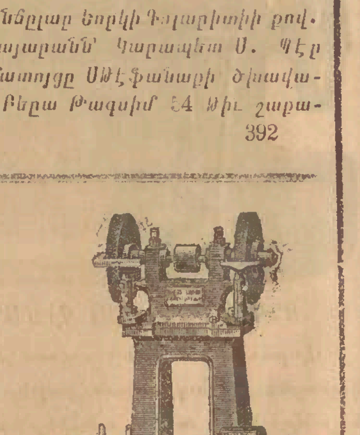
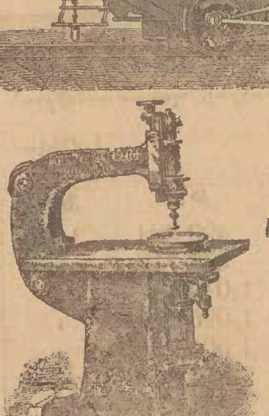
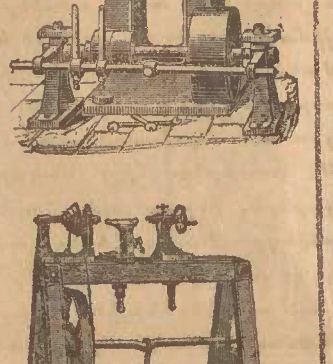

ԷՔՄՐՕՌ ՎԷՕՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Մեքենաներու և գերմանական արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Պէրչէմպէ-Բազար, Թիճարէթ խան (նախկին կեդրոնատեղի ծխախոտի Րէժիի)

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային եայլն, եայլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ և ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու, ամբողջ գործարաններու դնելու վրայ։

Ցուցարանին մէջ կը գտնուին միշտ պէսպէսի ընտիր մը գտնալու մեքենաներու, հրչաններու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական լինոլէումի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

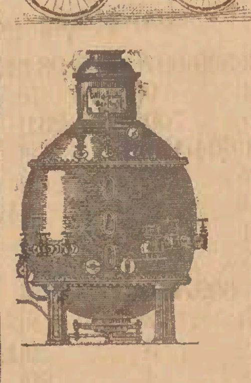
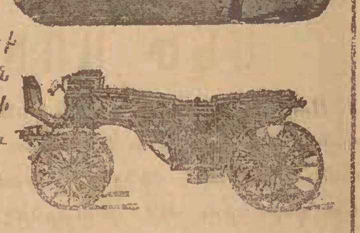
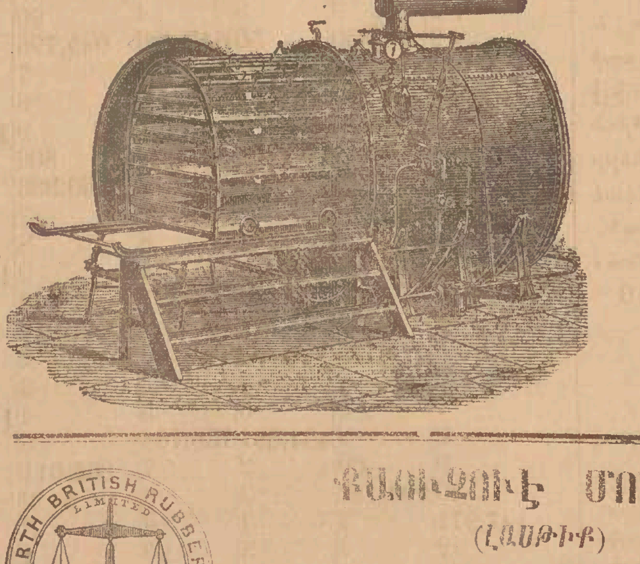
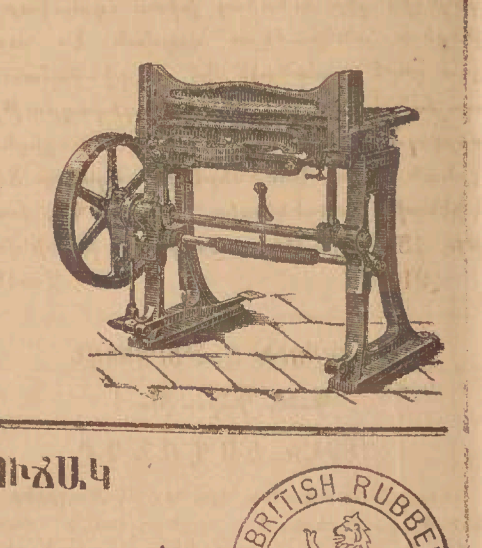

NORTH BRITISH RUBBER Cº LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

ԳԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ)
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹԷ ՊՐԻԹԻՇ ՌԱԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր գաուչուէ մաճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաուչուքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդէնէն կերպաս եւ զուտ կաուչուքէ շինուած խիստ ձեւաւոր եւ դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մաճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածէն 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մաճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր գաուչուէ մաճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները միայն ներսի կողմը կը դրոշմուին առիւծի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Ձմլէանիա Արաստա չուկան, Համբարձում Բիճախճեան եւ ի Մէլանիկ պէղէսթէն Շուկան գափաֆ Ահմէտ Աէմիշ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ Գաբու Գօժամանօղլու խան դրան կից թիւ 13-14 մթերանոցը։ 800 31—45

[illegible] ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՂԻՆ

[illegible]

[illegible] 614

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	6.889.695
Տարեկան հասոյթ	»	16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք.

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
894

ԳԱՒՐԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14.

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՌՈՍԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ
ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35.000.000

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ քաղաքէն և գաւառէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակին առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափագողք կը հրաւիրուին դիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըգ [illegible], Ալիճիա խան.

ՀԱՐՍՆԵՐՈՒՆ ՕԴԱԿՓՈՒՆՔ
ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՈՒՐ ԳՈՅՆ, ՄԻՇՏ ՕԴԱԿՓՈՒՆՔ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Ընդամենը մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Բաւական անգամ գործածելով ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խոյոն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Աղտոտ գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցնէ։ Ինչես կ՚ընէ մորթի սեւերը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բռնութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ ասոր ամեն բանով՝ անկարելի կ՚ընէ մասնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Դրաման մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառումն ի Պոլիս Բ. Հ. Գիւլպէնկեան եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Խամոնտ Քահվեանա, Սիրքէճի Գալաթըրըմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Գիւլպէնկեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ փողոցը, 158, Գանծիւք, բրիտանական դեղարանը և Իզմիր, Հաստափատա, Մեծ փողոց Բերա, 433։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈԹԻ ՕՃԱՌԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ
Հիփոֆոսֆիթներ կրի և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Հիփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակալարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՖՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

«Մինկրելի» շոգենաւը դեկտ. 2ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

Բարկից Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

[illegible] առ գործակալատեր
[illegible]
477 [illegible]

[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՔ

[illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	2000	[illegible]	1000	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	1500	[illegible]	2900	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1800	[illegible]	1000
[illegible]	2000	[illegible]	2200	[illegible]	1800
[illegible]	3600	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2200
[illegible]	3000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	8300	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	6000	[illegible]	3600
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000	[illegible]	3900
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4300
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2800
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	900
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	5000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	3000	[illegible]	120
[illegible]					[illegible]
[illegible]					[illegible]
[illegible]					8100

Ոսկեղէն շոգենաւը, Նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ հասած է։

[illegible]

Դիմել առ [illegible] ԵՒ ՈՐԴՈՑ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմ[illegible]
858 խան Ղալաթիա

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերփուլէ և Միջերկրականէն դէպի բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաքս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օռոնթէս	3000
Օսմանլի	4000	Ներէիտէս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բեթա	3000
Թեբէ	3250	Լոթուս	800
Մամֆիս	3250	Օլիմպոս	800
Մարէոթիս	3250	Ասպիկ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռեհիթլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
847 [illegible] Լիվըրպուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ